

Ağlamak	3
Hikaye (Tevbe).....	3
Hayır.....	3
Dünya Bağından Kurtul.....	3
Nikâbım Kaldır.....	3
Tevbe İsteyerek Olmalı	4
İman-ı Yeis	4
Tevbeyi Geciktiren	4
İnayet Rüzgarı	5
Farisî Beyit:	5
Hayra Koşuşmak Kişiden Kişiye Değişir	5
Günahlar Geciktirilir.....	5
Acele Yerler.....	6
Eski Ümmetlerin Cezaları	6
Bu Ümmete Kolaylık.....	6
Günah İşleyenler.....	6
Mühlet İhmâl Değildir	6
Mağrur Olmamak	7
Kadın Miras Kalmaz.....	7
Kadın ve Hürriyet	7
Kadınlara Baskı Yapmayın.....	7
Kadın Fuhş İşlememeli	8
İstisnânın Verdiği Manâ	9
Kadınlarla Güzel Geçinin	9
Hoşlanmadığınız Şey.....	9
Evlâd Çok Hayırdır.....	10
Nefsin Hoşlandıkları.....	10
Kıskanmak.....	10
Emir ve Yasaklar	10
Kıskanmak Nedir?	11
Hamama Gitmek İçin.....	11
Avret Mahalleri	11
Aile Saadeti	11
Kadın İdare Etmek.....	12
Hikaye (Evlenmek).....	12
Üç - Dört Hanım	13
Sevdirildi.....	13
Şeriatın Bâtını.....	14
Kalbe Nur İndiğinde	14
Güzel Koku.....	14
Namaz Münâcâttır	14
Davud Aleyhisselâm.....	15
Yüce Meali	15
Tefsiri:	15
Sebebi Nüzul	15
Bühtanın Manâsı.....	15
Mîsâk	16
Kadına Zulüm	17
Mü'min Müminin Kardeşidir	17
Din Nasihattir	17
Kendisi İçin Sevdığı	17
Halkın Sesine Kulak Ver	17
İnsaf ve Adaletli	18
Mehrin Miktarı	18
Meşrut.....	18
Mehir Hafif Olmalıdır	18
Bereketli Kadın.....	19
Mehri Vermeyen.....	19
Hanımı Eğitmelidir	19
Kadınların Dışarıya Gitmeleri	20

Hanımını Câhil Bırakan.....	20
Ailesini Câhil Bırakan	20
Hepiniz Çobansınız	20
Babalarınızın Nikahladığı	20
Kabahatlar	21
Tasavvuf! Manâlar.....	21
Himmetle Arınmalı.....	22
Farz ve Sünnet	22
Allah'a En Yakın İnsanlar	22
Son Nefese Kadar Boş Durma	22
Zahirî Mücâhede.....	23
Mücâhede Çekmeyen	23
Evliyanın Tutumu	23
Ayıbını Bilmemek	24
Başkalarının Hatalarını Araştırma	24
Haram Olan Kadınlar.....	24
Anneler	25
Anneler	25
Kız Kardeşler,.....	25
Anne ve Kızı.....	25
Zerdüşî Peygamber	25
Mahrem ile Evlenmek	26
Halalar	26
Teyzeleriniz	26
Yeğenler	26
Haram Olan Kadınlar 14 Sınıftır	27
Süt Anne ve Süt Kız Kardeş	27
Süt Neseb Gibidir	27
Kayın Analar	28
Üvey Kızlar	28
Rabîbe.....	28
Hücre	28
Hücre Kelimesi.....	29
Üvey Kızlar	29
Gelinler	29
İki Kız Kardeş.....	31

Ağlamak

Celâleddin-i Rumî (k.s.) buyurdular:
Her ađlamanın sonu gûlmektir.
Ağlamak rahmettir.
Her üzüntünün sonu sevinçtir.
Sonunu gören mübarek kuldur.
Her akan suyun gittiđi yere yeşillik.
Her göz yaşının aktığı yer de rahmet olur.
Ađlamayan kaşlarda gülme çimenliđi tutmaz.
Ađlamayan çocuđa da süt verilmez.¹

Hikaye (Tevbe)

Ahmed bin Abdullah el-Makdisî (r.h.) buyurdular:
-"İbrahim bin Edhem (k.s.) Hazretlerine, halinin başlangıcından sordum!" Buyurdular:
-"Sarayımın penceresinden bakıyordum, köşkümün kenarında oturmuş bir fakir gördüm. Bu fakir ekmeği, su ve tuz (u katık yaparak) yedi. Sonra uyudu. Onu çağırđım. Ve ona:
-"Sen karnını doyurdun ve uyumaya hazırlandın?" dedim o:
-"Evet!" dedi.
Bu hadise üzerine Ailâhü Teâlâ Hazretlerine tevbe ettim. Allah'a döndüm. O gece hemen yünden yapılmış bir çul (aba) giydim ve başıma sarık sardım ve yayan olarak Mekke-i mükerremeye doğru yola çıktım.²

Hayır

Bil ki Ailâhü Teâlâ Hazretleri bir kula hayır dilediđi zaman;

- 1 - Onu kendi nefsi için seçer.
- 2- Onun kalbinde bir kandil yakar.
- 3- O kişi hâk ile bâtulın arasını tefrik eder,
- 4- O kendi nefsinin ayıplarını görür.
- 5- Hatta dünyayı terk eder.
- 6- Dünyayı bırakır.
- 7- Kendi yularını dünyanın üzerine atar. (2/179)³

Dünya Bağından Kurtul

Celâleddin-i Rumî (k.s.) Hazretleri buyurdular:
Mülk, senin karının bağıdır.
Dünya bir bukağıdır.
Dünya bağından kurtul!
Ta ki bulasın o ebedî mülkü.
Bu cihan sizin canınızın hapisânesidir.
O tarafa gidin!
Haberin olsun o taraf, sizin sahranızdır.⁴

Nikâbım Kaldır

Attâr (k.s.) Hazretleri buyurdular:
Güneş gibi yüzünden nıkâbını kaldır.
Eğer sen kendi yüzünden haberdâr isen...
Cismânî kaf dađından geç!
Ruhanî mülke doğru sefer yap!
Mağrur yürüme! O yalancı mülkte...
Ne izzet kaldı,
Ne mâl ve ne de altın...
Eğer renk satılırsa, kırmızı yanak için...

¹ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/609-610.

² İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/610.

³ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/610.

⁴ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/611.

İsmiyle satın alır herkes pazarda....

Allahü Teâlâ Hazretleri bizleri ve sizleri, dünyaya meyiletmekten korusun! Gece gündüz nefsin hevâ-ü hevesine ısrar etmekten kalbimizi ölmekten muhafaza buyursun!⁵

Tevbe İsteyerek Olmalı

"Yoksa kabahatleri yapan kimselere tevbe yok."

"kabahat ve kötülük) günah demektir. (Ne zamana kadar günah işleyen?)

"Tâ her birine ölüm gelince:

Sekerâtü'l-mevt (ölüm sarhoşluğu) vaki olup ve ölüm meleğini müşahede ettikleri zaman. Diğer alâmetlerden başka... Çünkü tevbe orada (ruh gargara edip çıkmak üzereyken) tevbe makbuldür.

(Ölüm gelince ne yaptı?)

"Dedi:"

Can çekişip ruh verme ve ölüm meleğini müşahede etme anında dedi.

(Ne söyledi?)

"İşte ben şimdi tevbe ettim."

Günahlarından tevbe ettim, dedi. Yani bu an kendisinden tevbe kabul olunmaz. Çünkü bu ân "ihtiyar" iradesiyle tevbeyi tercih etme hâli değildir. Bu isteyerek yapılan bir tevbe değildir. Zira bu an "iztirâr" zorunlu tevbe etme hâlidir. Çaresizlikle yapılmış bir tevbedir.⁶

İman-ı Yeis

"O ölenlere de yok"

"Yoksa kabahatleri yapan kimselere tevbe yok." Kavı-i şerifine atıftır. Yani ölenlere tevbe yoktur.

(Ne oldukları halde ölenlere tevbe yoktur?)

"Kâfir oldukları halde"

Kâfirler oldukları halde ölenlere tevbe yoktur.

Küfürlerine ısrar edenler, ölüm yaklaştığı zaman veya âhîret azabını gördüklerini (azab kendilerine ayan beyân görüldüğünde) tevbe edenlerin tevbesi makbul değildir.

"Bunlar işte," Bu iki fırka,

"Biz (azîmuşşân) hazırladık."

nâ'îf kelimesinin aslı, dir. Burada, Birinci dal (a) te (o) harifine tebdîl edildi.

(Bunlar için ne hazırladık?)

"Bunlara, elîm bir azap..."

Onlar için dâîmi acı veren bir azap hazırladık.⁷

Tevbeyi Geciktiren

Bil ki: Allâhü Teâlâ Hazretleri, tevbelerinin kabul edilmesi konusunda fasıklardan "yakında tevbe ederim" düşüncesiyle ta Ölüm hazır oluncaya kadar tevbelerini geciktiren fasıklar ile küfür üzere ölenlerin tevbelerinin arasını müsavi tuttu ve ikisinin aynı seviyede olduğunu beyân etti.

Sanki "bunların tevbe etmeleri ve tevbe etmemeleri birbirine müvâsîdir (eşittir)" buyurdu.

Çünkü bunlara tevbe yoktur.

Çünkü ölümün hazır olması, âhîretin ilk hallerinden bir hâldir.

Küfür üzerine ölmek, yakîn üzere tevbeyi kaçırmaktır.

Yine "yakında tevbe ederim diyerek Ölümün hazır olmasına kadar tevbeyi geciktiren" kişinin hâli de böyledir.

Çünkü bu anda tevbe etmeye mahal ve mecali yoktur.

Bu (küfür üzere ölen kişinin tevbesi ile tevbelerini ölümün hazır olma zamanına kadar geciktiren kişinin tevbelerinin aynı) seviyede tutulması;

1- Günahkârın tevbelerini ihmâl etmemesi,

2- Akıllı kişinin mağfireti talep etme yolunda acele etmesi ve gevşek davranmaması içindir.

Celâleddin-i Rumî (k.s.) buyurdular:

Kendi ömür mektubunu kararttın.

Simsiyaha kesildi mektubun...

Tevbe et!

Hemen onlardan el çek.

Tevbe et ki, Allah tevbeleri kabul eder.

⁵ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/611.

⁶ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/611-612.

⁷ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/612-613.

Allah'ın emrini tut.
O ne güzel emirdir. ⁸

İnayet Rüzgarı

Allâhü Teâlâ Hazretleri tarafından inayet rüzgarı estiği zaman;

1- Kul kendisinden tevbe etmeye bir sür'at (ve çabukluk) bulur.

2- Nefsini tevbenin sebeplerine uzatır,

3- Kul, çok basit ve küçük bir şeyin tesirinde kalır.

4- Ve böylece kabahat ve çirkinliklerinden hemen tevbe Ebû Süleyman ed-Dârânî (r.h.) Hazretleri buyurdular:

- "Kıssa anlatan (bir hikayecinin) ⁹ meclisinde bulundum. Onun hikâyeleri bana tesîr etti. Oradan kalkıp gittiğimde, kalbimde bir şey kalmıyordu. Sonra ikinci kere kendisine döndüğüm ve kendisini dinlediğimde, yine sözleri kalbime tesir ediyor ve tesiri kalbimde kalıyordu.

Evime döndüm.

Muhalefet aletlerini kırdım.

Sonra tarikata girdim.

Bu hikâye Yahya bin Muaz (r.h.) Hazretlerine anlatılınca buyurdular:

- "Serçe, turnayı avlamış!"

Serçe ile hikayeci; turna ile de Ebû Süleyman ed-Darânî Hazretlerini kasdettiler.

Farisî Beyit:

Adamın nasihata kulak vermesi gerekir.

Adama öğüt ver.

Ve eğer Aslana öğüt verir,

Ve duvara öğüt yazılırsa ne fayda! ¹⁰

Hayra Koşuşmak Kişiden Kişiye Değişir

Allahü Teâlâ buyurdu:

"Ve koşuşun rabbınızdan bir mağfirete ve bir cennete ki, eni semâvât u arz genişliğidir; müttakîler için hazırlanmıştır. ¹¹ Günahkârın koşuşması, tevbeydir. Isrâr'dan terk etmeye koşmaları, Gaffâr ve Melik olan Allâhü Teâlâ Hazretlerine dönmesidir. İtaatkârın koşuşması ise, kötülüklerden kaçınması, Çok hayır işlemesi, Hasenata koşuşmasıdır. ¹²

Günahlar Geciktirilir

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular:

- "Sağ tarafın meleği, sol tarafın meleği üzerine emin (ve emir)dir. Kul bir hasene (iyi) bir amel işlediğinde sağ tarafın meleği o iyiliği on kat misliyle yazar.

Farisî beyit tercümesi:

İyi görüşlü insanlara işi buyurma

Buna lüzum yok.

İyi amellere bire on yazılır Allah tarafından.

Bir lütuf ve ihsan olarak...! ¹³

Kul bir günah ve kötülük işlediğinde, sol taraf meleği hemen yazmak ister: sağ tarafın meleği ona:

- "Dur! Hemen yazma!" der.

O da altı saat durur. Eğer günah işleyen kimse altı saat i-çinde, tevbe ve istiğfar edecek olursa, ona hiçbir şey yazılmaz. Eğer bu zaman içerisinde tevbe ve istiğfar etmese, sol tarafın meleği ona sadece bir günah yazar. ¹⁴

Her Müslüman kişi sabaha girdiğinde ve akşama ulaştığında tevbe etmeli ve tevbesini geciktirmemelidir. ¹⁵

⁸ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/613-614.

⁹ Eskiden kendilerine "Kassas ve kâssasiyn" denilen hikayeciler vardı. Bunların mesleği çevrelerine topladıkları halka özellikle geceleri hikâye anlatmaktı. Bu hikâye, "binbir gece masalları" olduğu gibi, peygamberlerin, sahabelerin, evliya ve âlimlerin hayat hikâyeleri de olabiliyordu. Bunlar anlatıkları hikâyelerinde gerçeklik payı olup olmamasına pek aldırmazlardı. Onlar için önemli olan halkın dikkatini celbeden hikâye olmasıydı. Bu hikâyelerin çoğu da kendi uydurmalarıydı.... Tek kişilik tiyatrocular gibiydiler. O günün hikayecileri bu günün sesli roman ve hikâye (öykü) yazarları gibiydi. Bu günün romancıları romanlarını yazılı piyasaya veriyorlar; onlar ise hikâyelerini sesli anlatmak mecbû-riyetindeydiler.

¹⁰ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/614-615.

¹¹ Âl-i İmrân: 3/133.

¹² İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/615.

¹³ Bu Farisi beyit hadis-i şerifin arasında olduğu için bizde Musannif hazretlerinin tertibini bozmadık!

¹⁴ Kenzül-Ummal: 10212

¹⁵ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/615-616.

Acele Yerler

Ebû Bekir Vasiî (k.s.) Hazretleri¹⁶ buyurdular:

Her şeyde acele etmemek güzeldir. Ancak üç şeyde acele edilir:

- 1- Vakti geldiğinde namazı kılmak,
- 2- Ölüyü defnetmek,
- 3- Günah istenildiğinde tevbe etmekte hemen acele edilmelidir.¹⁷

Eski Ümmetlerin Cezalan

Eski ümmetler, günah işledikleri zaman, helâl olan şeyler, kendilerine haram olurdu.

Eski ümmetlerden biri, günah işlediklerinde, kapısının üzerinde veya alınının üzerinde;
-"Falanca oğlu falan, şu günahı işledi, onun tevbesi de şöyledir..." diye yazılı görürdü.¹⁸

Bu Ümmete Kolaylık

Allâhü Teâlâ Hazretleri, bu zorluğu ve deşifre olmayı bu ümmete kolaylaştırıp hafif hale getirdi. Allâhü Teâlâ Hazretleri buyurdu:

"Halbuki, kim bir kötülük yapar veya nefesine zulmeder de sonra Allah'ın mağfîretine sığınır, Allah'ı bir gafur, rahîm bulur. Maamâfih, kim bir vebal kazanır, onu sırf kendi aleyhine kazanır. Allah alîm, hakîm de bulunuyor.¹⁹

Rivayet olundu:

Allâhü Teâlâ Hazretleri, İblîs'e lanet ettiğinde, şeytan, Allâhü Teâlâ Hazretlerinden kendisine mühlet verilmesini istedi. Allâhü Teâlâ Hazretleri de, şeytana mühlet verdi. Yani Allâhü Teâlâ Hazretleri, kendisine kıyamet (sabahına) kadar yaşama mühleti verdi.

Ve Allâhü Teâlâ Hazretleri ona .

-"Bak ne düşünüyorsun?" buyurdu. Şeytan:

-"Senin izzetine yemin ederim ki, senin kulunun göğsünden elbette çıkmayacağım, ta canı çıkıncaya kadar!" dedi. Allâhü Teâlâ buyurdu:

-"İzzetim ve Celâlîme yemin ederim ki, canı çıkıncıya kadar, kulumun tevbe (kapısını) kapatmayacağım!"²⁰

Günah İşleyenler

(Aziz okuyucu!) Allah'ın rahmetine bak! Allâhü Teâlâ Hazretlerinin kullarına olan şefkat ve acımasını gör! Allâhü Teâlâ Hazretleri (Müslüman) kullarından günah işleyenleri "Mü'minler" diye isimlendirdi. Ve buyurdu:

"Hepiniz Allah'a tevbe edin ey mü'minler ki felah bulabilesiniz!"²¹

Ve Allâhü Teâlâ Hazretleri, tevbe etmelerinden sonra mü'minleri sevdiğini beyan etti:

"Her halde Allah çok tevbe edenleri de sever, çok temizlenenleri de sever."²²

Mühlet İhmâl Değildir

¹⁶ Ebû Bekir Vasiî (r.h.) hazretleri: Evliyanın büyüklerindedir. İsmi Muhammed bin Musa'dır. İbni Fergânî diye bilinir. Doğum tahi kesin olarak bilinmiyor. İyi bir tahsil gördü. Maddî ve manevî ilimlerde mahirdi. Cüneyd-i Bağdadî (r.h.) ve Süfyânî Sevrî (r.h.) hazretleri gibi bir çok evliya ve müşîdîn sohbetlerinde bulundu. Ebû Bekir Vasiî (r.h.) hazretleri, 320 (m. 932) senesinde vefat etti.

¹⁷ Hadis-i şerif:

Efendimiz (s.a.v.) nazretleri Duyurdular:

-"Teenni (mutedil davranmak) Allah'tan, acele etmek şeytandandır." Tirmizi: 1935,

Hatemu'l-Esam (k.s.) hazretlerinin hadisi:

-"Acele etmek şeytandandır. Ancak beş yerde acele etmek müstesna. Beş yerde acele etmek Efendimiz (s.a.v.) hazretlerinin sünnetindedir:

1 - Yemek yedirmek (misafire),

2- Ölü'nün techîz ve tekfini,

3- Bekârî evlendirmek,

4- Borcu ödemek,

5- Günahlardan tevbe etmek...

İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/616-617.

¹⁸ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/617.

¹⁹ en-Nisâ: 4/110-111.

²⁰ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/617-618.

²¹ en-Nur: 24/31

²² Bakara: 2/222

İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/618-619.

Hafız buyurdu:
Felek sana bir mühlet verirse,
Aldanma!
Hak yoldan çıkma!
Sana kim dedi ki,
0 acuze dünya hile yapmayı terk etti diye...
0 seni aldatmaya çalışmaktadır!²³
Bunun için de marifetullah,
Aşk ve muhabbeti tahsil etmeye çalış...²⁴

Mağrur Olmamak

İnsana gereken, eşyadan hiçbir şeyle meşgul olmamalı.
Hallerden hiçbir hâl ile mağrur olmamalı,
Hiçbir şeye aldanmamalıdır.
Allâhü Teâlâ Hazretleri mühlet verse de asla ihmâl etmez.
Ölüm elbette gelecektir. Ömür bittiği zaman; kap dolar.²⁵

Kadın Miras Kalmaz

"Ey o bütün İymân edenler! Kadınlara zorla vâris olmanız size helâl olmadı."
"kerhen" kelimesi masdardır (yani mefûlü mutlaklır.) "kadınlar,"dan hâl vaki olmanın yerindedir.²⁶

Kadın ve Hürriyet

Câhiliyet döneminde, bir adam öldüğü zaman, onun yakınları, o ölen kişinin eşi veya malının üzerine elbisesini atıp:

- "Ben bunun malına mirasçı olduğum gibi onun hanımına da mirasçıyım!" derdi.

Böylece bu kişi, o kadını miras (malı gibi) almayı hak kazanırdı. Bunu her bir akrabası yapabiliirdi.

(Miras malı gibi elde edilen kadının hiçbir hakkı kalmazdı. Bütün hakkı o mirasçıya geçirdi.) Sonra o adam dilerse,

1- O kadını ilk mehri ile kendisine nikahlardı.

2- Veya dilerse o kadını başka bir kocaya verir ve onun başlık parasını alırdı.

(Mehir veya başlık parası adı altında) aldığı paradan kadına hiçbir şey vermezdi.

3- Ya da, kadını evde hapsedirdi.

4- Kadına baskı yapardı... Böylece kadın kocasından miras aldığı bütün malı kendisine bıraksın diye onu zorlardı.

Eğer kadın, üzerine herhangi bir kimse tarafından elbise a-tılmadan önce, ailesine (baba evine) dönebilirse kurtulurdu.

O zaman o kadın kendi nefsi hakkında söz sahibi olurdu. İnsanların (mal gibi) kendisine vâris olmalarını önleyebilirdi.

(İslâm dini, kadına yapılan bu kötülüğü ve kadının hürriyetini elinden alan bu âdet, gelenek ve örfü ortadan kaldırdı ve) buyurdu:

- "Sizin kendi düşüncenize göre, miras mallarına kavuşur gibi kadınları, miras olarak almanız size helâl değildir. Bu durum kadınların zoruna gitmektedir. (Ve caiz değildir, haramdır.)²⁷

Kadınlara Baskı Yapmayın

"Ve onları tazyik etmeyin. cümlesinin üzerine atıftır. Nefyin tekidi için değildir.

Hitab, kocalaradır.

Hapsetmek ve tazyik etmek demektir.

Baskı yapmak hastalığı (kompleksi) mümtendir. Böyle bir (psikolojik hastalığın) ilacı gerçekten çok zordur.

Çünkü (İslâm'dan önce) adam bir kadın ile evlendiğinden ona hacet ve ihtiyacı yoksa, kadını kötü muamele ile eve hapsedirdi.

Bu kötülüğüne karşılık kadının malından ona bir şeyler, fidye vermesini sağlardı. Ve böylece kadının bütün

²³ Hafız. Divânı s. 35,

²⁴ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/619.

²⁵ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/619.

²⁶ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/620.

²⁷ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/620-621.

malını elinden alırdı.

Ve kadın hulû' yapardı. (Kocasına para verip, para karşılığında kendisini boşandırır.)

(İslâm dini bu davranışları haram kıldı ve:) "Ve onları tazyik etmeyin!" buyurdu. Yani, kadınlara tazyik ve baskı yapmayın, demektir. (Niçin baskı ne yapmayın?)

"Verdiğiniz mehrin birazını kurtaracaksınız diye..."

Onlara vermiş olduğunuz mehrin bazısını mecburen ve zoraki size versinler diye kadınlara tazyik etmeyin. Kadınlardan bir şeyler almak için onlara baskı yapmayın.²⁸

Kadın Fuhş İşlememeli

"Meğer ki, kadınlar arayı açacak bir fuhş irtikâb eylemiş olsunlar. kelimesi, her ne kadar, "Açıkladı ve beyân etti" fiilinden ise de. "külfetle açıkladı, iyice beyan etti" manasındadır. Burada geçen, "Eşlerin arasını açacak apaçık fahiş/ten murad;

- 1- Kadının çirkin davranması,
- 2- Kadının geçimsiz olması,
- 3- Kocasına isyankâr olması,
- 4- Halkı incitmesi,
- 5- Komşuları ve tanıdıklarıyla geçinmemesi ve sürekli kavgalar etmesi,
- 6- Kocasına eziyet etmesi,
- 7- Kocasının ailesine eziyet etmesi,
- 8- Kötü söz söyleme alışkanlığı,
- 9- Gerçekten çirkin ve fuhuş kelimeleri konuşması,
- 10- Dilinin çok bozuk olması,
- 11- Diliyle zarar vermesi..²⁹

²⁸ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/621.

²⁹ İmam Gazali Hazretleri "İhyâ-u Ulûmiddin" isimli kitabında şu kadınlarla} evlenmemeyi tavsiye etmektedir:

- 1- Ennâne,
 - a. ah, ih deyip Devamlı inleyen,
 - b. durmadan şikâyet eden,
 - c. Asabı bozuk olan,
 - d. Daima başının ağrıdığını söyleyen.
 - e. İkide bir hasta olan,
 - f. Doktora gitme meraklısı olan,
 - g. Tamaruz (hasta görünme heveslisi) olan kadınlar,
- 2- Mennâne,
 - a. Şöyle yaptım, böyle yaptım diyerek kocasının başına kakan.
 - b. Ben olmazsam bu evde hayat olmaz,
 - c. Ben olmazsam bu ev pislikten kokar.
 - d. Ben temizliyorum
 - e. Ben ediyorum... diyerek karı-kocanın arasında sevgi ve muhabbeti kaldıran laflar yapan kadın...
- 3- Hennâne:
 - a. Eski kocasında gözü olan,
 - b. Eski nişanlı veya sevgilisini düşünen ve onlara meyleden.
 - c. Eski kocalarından olan çocuklarına meyleden kadın...
- 4- Hadaka:
 - a. Her gördüğünü canı çeken,
 - b. Mâli durumlarını hasaplamadan isteklerde bulunan,
 - c. Kocasını gücünün üzerindeki şeyleri almaya zorlayan kadın...
- 5- Beraka:
 - a. Güzel görünmek için bütün gün süslenen,
 - b. Süslenmeye aşırı bir merakı olan,
 - c. Yemekte kavga çıkaran,
 - d. Yemekte kocasını üzen,
 - e. Yemekte aile halkını üzüp, sonra da tek başına yemek yiyen kadın...
- 6- Şaddâka:
 - a. Çok geveze,
 - b. Kibarlık için ağzını eğip büken,
 - c. Olduğundan başka görünmek isteyen,
 - d. Konuşmalarıyla insanlara rahatsızlık veren kadın...
- 7- Müstelia:
 - a. Saat başı boşanmak isteyen kadın,
 - b. Hiç sebepsiz yere kavga çıkaran,
 - c. ikide bir koşup babasının evine giden.
 - d. Ancak araçların devreye girmesiyle evine dönen kadın...
- 8- Mübâriyye:
 - a. Kendisini beğenen,
 - b. Başkalarına karşı üstünlük taslayan,
 - c. Kendisinden başkalarını çirkin ve kötü gören kadın...

Veya burada geçen, "arayı açacak apaçık fahiş, "ten murad; kadının zina etmesidir.³⁰

İstisnanın Verdiği Manâ

"Meğer ki, kadınlar arayı açacak bir fuş irtikâb eylemiş olsunlar." Kavlı-i şerifi,

1- Hallerin umûmisinden (genelinden),

2- Veya akitlerin umumiliğinden,

3- Ya da illetlerin (sebeblerin) umumiliğinden, müstesnadır.

Bütün bunlara göre bu kavlı-i şerifin manâsı şöyledir: Sizin kadınlara baskı yapmanız ve onlara zor kullanmanız helâl olamaz; hallerin hiçbir halinde, vakitlerin hiçbir vaktinde ve illetlerin (ve sebeblerin) hiçbir illete ve sebebiyle onlara baskı yapmanız caiz olmaz; ancak,

1 - Kadınlar fuş yaptıklarından,

2- Veya kadınlar, karı-kocanın arasını ayıran fuş ve kötülükleri işlediklerinde onlara baskı yapılması caizdir, demektir.

Bütün bu durumlarda baskıya sebep, kadınlar olmuş olur. Siz de hulû'308 taleb etme konusunda mazur olmuş olursunuz.³¹

Kadınlarla Güzel Geçinin

"Haydin! Onlarla güzel geçinin."

Hitab, kadınlarına kötü muamele eden ve kadınlarla iyi geçinmeyenlerdir. (E/181)

"Maruf, şeriatın ve mürüvvetin inkâr etmediği (di nin ve akl-i selîmin) kabul ettiği şeydir.

Burada geçen, maruftan murad,

1- Kadımla gecelemede adaletli olmak,

2- Nafakasını (barınma, yeme, içme ve giymesini örf ve adetlere göre temin etmek),

3- Kadına güzel söz söylemek,

4- Kadını incitmemek,

5- Ve bunlara benzer şeylerdir.³²

Hoşlanmadığınız Şey

"Şayet Kendilerini hoşlanmadınızsa,"

Kadınlardan tarafından olmaksızın (onların bir tesiri olmadan) sadece sizden kaynaklanan bir sebeble onlarla tabii sohbet etmek dilediğinizde hoşlanmaz ve zikredilen şeyler, sizden kaynaklanırsa, sadece nefsinizin hoşlanmaması ve ikrahtan dolayı kadınlardan ayrılmayın!

Sabredin! Büyük bir sabırla ve onlarla güzelce geçinin. (Çünkü:)

"Olabilir ki, siz bir şeyi hoşlanmazsınız da, Allah onda birçok hayırlar takdir etmiş bulunur."³³

9- Ahire:

a. Fahişe,

b. Dışarıda dost edinen,

c. Erkeklerle gizli iletişim kuran,

d. Rahatlıkla yabancı erkeklerin arasına girip çıkan ve değişik isimler altında yabancı erkeklerle samimi olan kadın...

10- Nâşize:

a. Kocasını üzen,

b. Kocasına eziyet eden,

c. Evi zindan haline getiren,

d. Geçimsiz,

e. Kocasına tahakküm eden,

f. Kocasına itaat etmeyen,

g. Kocasını kendi emrinin altına almaya çalışan kadın...

Bu kadınların hiçbirisiyle evlenme! Bu kadınlar, kocalarına evi zindan ederler. Saadet değil felâket getirirler. Kendileri de rahat yüzü görmez, kimseye de rahat vermezler. Burada sayılan kadınlar, kocalarının verimliliğini düşürürler. Kocalarını başarısızlığa götürürler. Sen sen ol, bu kadınlardan uzak dur! Kadınların da ahlaklarını buna göre düzeltmeleri lazım. Eğer evlerinin cennet bahçelerinden bir bahçe olmalarını istiyorsalar.... Daha geniş bilgi için bakınız: İhyâ-u Ulûmiddin" c. 2, s. 38.

308 Hulû: Bir fıkıh İstilahıdır. Sözlük olarak: kelimesi h'ının fethasıyla masdardır. "Adam elbisesini üzerinden çıkarttı." demektir. Yine "Yani nâlinimi çıkarttım" denilir. Nikâhın karşılığında fide verildiği zaman: "Adam eşini hulû etti" veya "Kadın kocasına hulû etti" denilir. Karı-koca birbirlerinin elbisesidirler. Hulû kelimesi, möcâzi olarak, zevciyete son vermek manâsında kullanılmıştır. Hulû' malından fide vererek, kadının kocasından boşanma isteği veya aksi olarak, kocanın fide karşılığında karısından boşanma isteğidir. Bu konuda geniş bilgi ve mezheplerin görüşleri için bakınız: Kitâbü'l-Fıkh alâ Mezâhibi'l-Erbaa c. 4, s. 342-389, Abdurrahman el-Cezîyri, Darul-kutubil'Ilmiyye, Beyrut-1410

³⁰ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/621-624.

³¹ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/624.

³² İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/625.

³³ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/625.

Evlâd Çok Hayırdır

Burada geçen, "çok hayır"dan murad;

- 1-Salih evlâttır.
- 2- Muhabbettir,
- 3- Ülfettir.
- 4- Dinde sâlih olmaktır.
- 5- Dindar ve güzel ahlaklı olmaktır.

"çok hayır" kavli şerifi, cezanın illetidir, onun makamına ikâme edildi. Onun gerekli olmasının lüzumunun kuvvetini ilan etmesinden dolayıdır....

Sanki şöyle denildi: Eğer kadınlarınızdan hoşlanmazsanız bile onlara sabredin! Belki de hoşlanmadığınız şeylerde daha çok hayır vardır; hoşlandığınız ve sevdiğiniz şeylerde değil.³⁴

Aslında nakıs (ve efâl-i mukârebeden olan) Fiili burada tam fiildir, rafedicidir. Çünkü mâ ba'dîhaberinin takdir edilmesinden müstağnidir.³⁵

Nefsin Hoşlandıkları

Yani, senin kerih görüp hoşlanmadığın birçok şeyde; Allâhü Teâlâ Hazretleri birçok hayır kılmıştır.

Muhakkak ki nefsin kerih görüp, hoşlanmadığı bir çok şey;

- 1- Aslında dinde en güzel şeydir,
- 2- Dinde maslahatlı şeydir,
- 3- Akıbeti en övülen,
- 4- Güzel sonu olan,
- 5- Ve hayra en yakın,
- 6- Hatta hayrın kendisi olabilir...

Nefis bunların zıddı olan şeyleri de sever. Yani nefis,

- 1 - Dinine zarar veren,
- 2- Dünyasına kötü olan,
- 3- Âhîretine zararı olan,
- 4- Akıbeti kötüye götüren,
- 5- Şerre yakın,
- 6- Şer olan şeyleri sever.

Sizin nazarınız (dikkat ve bakışlarınız) sizin için hayırlı maslahatlı olan (dünya ve âhîretinize) faydalı olan şeylere olmalıdır. Nefislerinizin arzuladığı heveslere olmamalıdır.³⁶

Kıskanmak

Bil ki,

- 1 - Kadınlarla maruf ile muamele etmek:
- 2- Allâhü Teâlâ Hazretlerinin rızâsına muhalif olmayan şeylerde kadınlara sabretmek,
- 3- Yoksa gayret yapılması gereken yerlerde gayrette bulunmak (kıskanmak) vâcibdir.

Çünkü gayret (kıskanmak);

- 1- Allah'ın ahlakındandır.
- 2- Peygamberlerin ahlakıdır.
- 3- Evliyâ'nın ahlakıdır.
- 4- Âlimlerin ahlakıdır.
- 5- Salihlerin ahlakıdır.³⁷

Emir ve Yasaklar

- "Siz Sa'd'in gayret (ve kıskançlığına) şaşırıyorsunuz musunuz? Ben ondan daha kıskancım, Allâhü Teâlâ da benden daha gayretlidir. Allâhü Teâlâ Hazretleri, gayretinden dolayı, gizli ve açık kötülükleri haram kıldı.³⁸

Zahir amellerden olanlar, hallerin zahirilerine taalluk eden emir ve yasaklardır.

³⁴ Zira Allâhü Teâlâ hazretleri şöyle buyuruyor:

"Fakat olur ki, siz bir şeyi hoşlanmazsınız, halbuki hakkınızda o bir hayırdır ve olur ki bir şeyi seversiniz, halbuki hakkınızda o bir serdir. Siz bilmezken, Allah bilir." Bakara: 2/216,

³⁵ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/626.

³⁶ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/626-627.

³⁷ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/627.

³⁸ Buhâri: 7877.

Bâtınî haller ise, Allâhü Teâlâ Hazretlerinin gayrisine meylettir.³⁹

Kıskanmak Nedir?

Gayret (ve kıskançlıktan bina edilen yol;

- 1- Kadınların yanına (buldukları mahrem yerlere) erkeklerin girmemesi
- 2- Kadının sokağa çıkmamasıdır. Hamam ihtiyacı için çıkmalarının dışında...⁴⁰

Hamama Gitmek İçin

İmam Kâdî Hân (r.h.)⁴¹ hazretleri, buyurdular: -"Hamama girmek kadın ve erkeklere meşru ve mubahtır." Kadınların hamam için evden çıkamayacaklarını söyleyen bazılarının hilâfına (kadınların hamam için evden çıkabileceğini beyân buyurdu.)

Hamama Girmenin Şartı

Rivayet olundu:

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri, hamama girdiler.⁴²

Ve hamamı tutuşturdu.

Halid bin Velid (r.h.) Hazretleri, Humus şehrinin hamamına girdi. Lakin hamamda kendisinden başka bir insan olmazsa, avret mahallinin açılması mubah olur. imam Kâdî Hân Hazretlerinin sözleri bitti.⁴³

Avret Mahalleri

Bu zamanımızda, insanlar aile, evlâd, yakınlarını, küçüklerini ve emirlerinin altında olan insanların avret mahallerini açmaktan menetmiyorlar. Bundan dolayı müttakî (takva ehli olan) kişiler, bu zamanda özürsüz olarak hamama gitmemelidirler.⁴⁴

Aile Saadeti

Ve'l-hâsıl kadın,

- 1- Namusuna halel getiren yerlerden beri,
 - 2- Şaibeli şeylerden uzak,
 - 3- Kötülüklerden sakınır,
- İffetle müttasîf olduğu zaman, kocaya düşen vazife;
- 1 - O kadınla güzelce,
 - 2- Maruf ile muamele etmek,
 - 3- O kadının diğer vaziyetlerine sabretmek,
 - 4- Ve kadının kötü ahlakına tahammül etmektir.
 - 5- Bunun dışında olan kötülüklerinin hilâfına, o kadına sabır ve tahammül etmelidir.

Şeyh Sadî (k.s.) buyurdular:

Güzel yüzlü kadın mutlaka örtülü olmalıdır.

³⁹ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/627-628.

⁴⁰ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/628.

⁴¹ Kâdî Hân (r.h.) hazretleri, Hanefî mezhebi fıkıh âlimlerindedir. İsmi Hasan bin Mensur Mahmûd Abdülaziz el-Özcendî el-Fergîndir. İyi bir ilim tahsil etti. Fıkıh ilminde "Mes'ele de ictihad" tabakasındadır. Birçok kitab yazdı. "Fetâvâ-i Kâdî Hân, Vaki'ât, Emâlî, Mehâdir. Şerhü'l-Ziyâdât, Şerhü'l-Camiu's-Sağîr, Şerhü'l-Edebi'i-Kazâ, gibi bir çok değerli kitaplar yazdı. Birçok talebe yetiştirdi. Kâdî Hân hazretleri, 592 (m. 1196) tarihinde vefat etti.

⁴² İlk Hamama giren Süleyman Aleyhisselâm'dır. Efendimiz (s.a.v.) hazretleri buyurdular:

Efendimiz (s.a.v.) hazretleri buyurdular:

- "Hamama ilk giren Süleyman (a.s.)dir. Süleyman Aleyhisselâm, hamamın sıcaklığını görünce, Allahın azabından, Allah'a sığındı." Eddürü'l-Mensûr Tefsiri: c. 6, s. 368,

- "Allah ve âhiret gününe iman eden hamama peştemalsiz (avret mahallini örtmeden) girmesin." En-Nesâî: 398,

- "Hamama giren avret mahallini örtün." Kenzu'i-Ummal: 26639,

"Kim hamama peştemalsiz (avret mahallini örtmeden) girse, ona iki melek lanet okur." Camiu's-Sağîr: 8771.

Din Abdullah (r.h.) nazretleri buyurdular: Efendimiz (s.a.v.) hazretleri buyurdular: . . .

- "Kim Allah'a ve âhiret gününe iman ederse: peştemalsiz (avret mahallini örtmeden) hamama girmesin!

Ve kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa, hanımını hamama göndermesin!

Kim Allaha ve âhiret gününe iman ediyorsa, üzerinde şarap (içki) içilen bir sofraya oturmasın!

Kim Allah'a ve âhiret gününe iman ediyorsa, yanında mahremi olmayan bir kadınla halvet etmesin (üçüncü kişinin içeri girmeleri kendi müsâde ve izinlerine bağlı olacak şekilde yabancı bir kadınla kapalı bir yerde baş başa kalmasin!) Çünkü bu durumda onların üçüncüleri şeytan olur." Müsned-i Ahmed: 14124,

⁴³ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/628.

⁴⁴ Musannif hazretleri, kurtla kuzunun beraber yayıldığı, medenî insanla ilkel insanların beraber yaşadığı bu toplumun insanların Örtünme ile ilgili tavırlarını görseyde acaba ne derdi? Musannif hazretleri ne mutla sanal Sen bu devri görmedin! Görseydin acaba ne derdin İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/628-630.

Bütün kadınlar güzeldir.

Onun didarını çenette kocası görür...

Eğer sofu isen,

Ve güzel sözlü isen,

O zaman iyilik et. Kötülüğü görmezlikten gel. Kadının yolu Pazara girerse kadınlı alışveriş etmeli. Kadın, kadınlı olmalıdır. Yoksa kadın evinde oturmalı kadın ile... Bizden olmayanların (namahrem olanlara) kadın gözü kör olsun...

O takdirde kadın, nirsuz ve farsız olarak evde otursun... Kadını sokağa çıkan ailede, mürüvvet kalmaz. O ailede büyüklük, heybet saygı (ve korku) kalmaz. Bizden biri haykirmalıdır.

O zaman timsahın ağzının içine kaç...

Zira o an, ar ve namustan dolayı hayatta olanlar ölürlər... Ölmek daha güzeldir, elbet yaşamaktan...⁴⁵

Kadın İdare Etmek

Sonra bil ki, kadınlarla geçinmek; erkeklerle geçinmekten daha zor ve daha güçtür. Zira kadınlar;

1- Din yönünden çok hassas,

2- Ruhen ince,

3- Aklen zayıf,

4- Yaratılış yönünden narin,

5- Hilkat bakımından dar varlıklardır, işte bütün bu sebeplerden dolayı;

1 - Kadınlarla güzel muamele etmek,

2- Onlarla iyi geçinmek,

3- Kadınlara sabretmek,

4- Kadınlara tahammül etmek,

5- Güzel ahlakla kadınlara iyi davranmak lazım.

Kadınlarla güzel geçinmek, Allah yolunda cihât etmekle denk sayılmıştır.

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri, pak ve temiz olan hanımlarıyla iyi geçiniyordu.⁴⁶

Hikaye (Evlenmek)

Rivayet olundu:

Âbidlerden biri, hanımına karşı çok iyi davranıyordu. Ta hanımının ölümüne kadar böyle devam etti. Hanımı Ölünce yakınları kendisine evlenmesi için teklif ve telkinde bulundular.

O bundan yüz çevirip, evlenmekten imtina ediyordu. Kendini şöyle savunuyordu:

"Yalnızlık kalbimi daha fazla rahat ettiriyor."

Sonra âbid adam şöyle dedi:

"Hanımın vefatından bir Cuma (bir hafta) sonra bir rüya gördüm. Gök kapıları açılmıştı. Sanki oradan bir takım insanlar iniyor, havada birbiri peşinden kayar gibi yürüyorlardı. Bu adamlardan biri dönüp bana bakıyor ve hemen arkasından: (2/182)

"Şu kötü ve uğursuz adama bakini" diyordu.

Öbürü de:

"Evet! Öyledir" diye cevap veriyordu.

Üçüncüleri de aynı şeyi söylüyordu. Sonuncu adam gelinceye kadar niçin bana böyle dediklerini sormaya korktum.

Nihayet sonuncusu geldiğinde, ben ona:

"Bu kötü adam da kim?" diye sordum. O:

"Sensin!" dedi. Büyük bir şaşkınlıkla:

"Niçin?" diye sordum. O:

"Biz senin amelini Allah yolunda cihâd eden mücahidlerin amelleriyle birlikte yükseltilirdik. Fakat bir haftadan beri, amelini cihâdın geri kalanlarla birlikte bırakmamız emrolundu." Sordum:

"Sebebi?" O:

"Bunun neden ileri geldiğini bilemiyorum!" diye bana cevap verdi."

Âbid gördüğü bu rüya üzerine sabahleyin ihvanına:

"Hemen beni evlendirin!" dedi.

Âbid böylece iki ve üç eşle hayat sürdü. (Hep iki veya üç eşi oldu.)⁴⁷

⁴⁵ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/630-631.

⁴⁶ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/631.

⁴⁷ Bu hikâye daha önce: 1/357de geçti.

İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/632.

Üç - Dört Hanım

Kadınların çokluğu dünyadan değildir. Çok kadınla evlenmek dünyevî değildir... Çünkü zâhidlerin ve âbidlerin çoğunun üç veya dört hanımı vardı.

Enes (r.a.) buyurdular:

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular:

"Dünyanızdan bana üç şey sevdirdi:

- 1- Kadın,
- 2- Güzel koku,
- 3- Namaz gözümün nuru kılındı.⁴⁸

Sevdirdi...

Bazı hâl erbabı buyurdular:

-"Bazı hikayecilerin meclisinde bulundum. Kıssacı şöyle diyordu:

-"Hiç kimse nefsinin hevâ ü hevesinden kurtulmamış ve selâmet bulmamıştır, hatta falan..."

Bu makamda mübarek ismi şeriflerinin zikri layık olmayan Efendimiz (s.a.v.) Hazretlerinin ismini de andı. Ben ona:

-"Allah'tan kork!" dedim. Bunun üzerine o kıssacı;

-"Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri;

-"Dünyanızdan bana üç şey sevdirdi:

- 1-Kadın,
- 2-Güzel koku,
- 3- Namaz gözümün nuru kılındı!" buyurmadı mı?" diye bana itiraz etti.

Ben de;

-"Yazıklar olsun sana! Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri bu ha-dis-i şeriflerinde;

⁴⁸ Sünen-i Nesaî: 3878, İbni Hacer el-Askalânî (r.h.) hazretleri, "el-Münebihhât" kitabında bu hadis-i şerifin devamının şöyle olduğunu beyân etmektedir:

Efendimiz (s.a.v.) hazretleri buyurdular: -"Dünyanızdan bana üç şey sevdirdi: 1-Kadın.

2- Güzel koku,

3- Namaz gözümün nuru kılındı."

Efendimiz (s.a.v.) hazretleri, bu hadis-i şeriflerini buyururlarken, ashâb-ı kiram hazarâtı da onun çevresinde oturmuşlardı. di:

Hazret-i Ebû Bekir (r.a.) buyurdular: "Doğru buyurdunuz ya Resûlallah (s.a.v.)! Bana da dünyadan üç şey sevdirdi-

1- Resûlullah (s.a.v.)'ın mübarek yüzüne bakmak.

2- Malımı Resûlullah (s.a.v.)'ın yolunda harcamak.

3- Kızımın Resûlullah (s.a.v.) hazretleriyle evli olması...

Hazret-i Ömer (r.a.) buyurdular:

-"Doğru buyurdunuz ya Ebâ Bekir! Bana da dünyadan üç şey sevdirdi:

1- Emr-i bi'l-ma'rûf (iyilikleri emretmek).

2- Nehy-i ani'l-münker (kötülüklerden alıkoymak),

3- Eski ve yırtık elbise giymek...

Hazret-i Osman (r.a.) buyurdular:

-"Doğru buyurdunuz ya Ömer! Bana da dünyadan üç şey sevdirdi:

1-Açları doyurmak.

2- Çıplakları giydirmek,

3- Kur'ân-ı kerimi okumak...

Hazret-i Ali (r.a.) buyurdular:

-"Doğru buyurdunuz ya Osman! Bana da dünyadan üç şey sevdirdi:

1- Misafire hizmet etmek,

2- Yaz mevsiminde oruç tutmak,

3- Kâfirleri kılıçla vurmak (Allah yolunda savaşmak...)

Cebraîl Aleyhisselâm geldi. Onlara:

-"Allâhü Teâlâ ve tebâreke hazretleri, sizin konuşmalarınızı işitince beni gönderdi. Ve şayet dünya ehlinde olmuş olsaydım neyi seveceğimi bana sormanızı emretti. Bunun üzerine Efendimiz (s.a.v.) hazretleri sordular:

-"Dünya ehlinde olmuş olsaydın neyi severdin?"

Cebraîl Aleyhisselâm buyurdular: 1 - Dalâlette olanları irşâd etmek.

2- Ümitsiz ve kimsesiz gariplerle arkadaşlık etmek.

3- Geçim sıkıntısı çeken ehl ü lyâl sahiplerine yardım etmeyi severdim.

Sonra Cebraîl Aleyhisselâm buyurdular:

-"Allâhü Teâlâ hazretleri de kullarından üç hasleti sever:

1- İbâdet ve taat yolunda bütün gayreti sarfetmeyi.

2- Ağlamayı,

3- Fakirlik zamanında sabretmeyi...

Daha geniş bilgi için bakınız: Münebbihât s. 10-11. İbnü'l-Hacer'ul-Askalânî.

İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/633.

"Bana dünyanızdan kadın sevdirdi!" buyurdular. Ama, "Ben sevdim," buyurmadılar; diyerek o hikayeciye itiraz ettim. Onun sözlerini çürüttüm.

Sonra buyurdular.

"Sonra üzüntüyle o hikayecinin meclisinden çıktım. O gece, Efendimiz (s.a.v.) Hazretlerini rüyamda gördüm. Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular:

"Kederlenme! Üzülme! Muhakkak ki biz onu öldürdük!" Sonra bu âlim buyurdu:

"Bu kıssacı (hikayeci) bazı kasabalara gitti. Yolda yol kesiciler tarafından öldürüldü!"⁴⁹

Şeriatın Bâtını

Bazı âlimler buyurdular:

"Efendimiz (s.a.v.) Hazretlerinin nikâh işini çok yapması, şeriatın bâtını ile ilgili bir fiildir..."⁵⁰

Kalbe Nur İndiğinde

Hakîmü't-Tirmizî (r.h.) Hazretleri, "Nevâdirü'l-Usûl" isimli kitabında (bu hadis-i şerifin şerhinde) buyurdular:

"Peygamberler (s.a.) hazerâtı, peygamberliklerinin fazileti sebebiyle kuvvette ziyâde kılındı. Çünkü nurdan göğüsler (sudûr-kalb) dolduğu zaman, damarlar taşar ve damarlar, nefis ve beden bundan lezzetler alır. Böylece şehvetin eserleri ortaya çıkıp onu kuvvetlendirir."⁵¹

Güzel Koku

Ama güzel koku ise, gönü tezkiye eder ve kalbi kuvvetlendirir. Kokunun aslı cennetten çıkmadır. Âdem Aleyhisselâm, cennetten yeryüzüne indirildiğinde, tesettür için kendisine büründü-ğü yaprakların bıraktığı kokulardandır..."⁵²

Namaz Münâcâttır

Amma namaz ise, Allâhü Teâlâ Hazretlerine münâcâttır. E-fendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdıkları gibi:

"Namaz kılan Rabbine münâcât ediyor!"⁵³

Sen işin ve hâlin hakikatini öğrendiğinde; seni inkâr etmekten korurum! Çünkü ihtiyar (seçilmişin) yanında her işin esrardan bir sırrı vardır. Lakin avamın akıllan bunu ihata edemez. Kavra-yamaz ve anlayamaz. Bin sene yaşasalar bile yine bunu anlayamazlar..."⁵⁴

⁴⁹ Efendimiz (s.a.v.) hazretlerine kadının sevdirilmesini daha iyi kavramak için Muhyiddin-i Arabî hazretlerinin, "Fusûsü'l-Hikem" isimli kitabını okumanızı tavsiye ederim.

İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/636-637.

⁵⁰ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/637.

⁵¹ 317 İnsanda şehvetin meydana gelmesinin kaynağı ikidir:

1- Nûrî şehvet,

2- Nârî şehvet.

Nurî şehvet, insanın göğsü nur ile dolup, damarlardan dökülecek şehvet, kalbi kuvvetlendirir. Kim bu nuru kendisinde bulursa onun yakîni ziyâde olur. Cima kuvveti çok olur.

Ebü Bekr-i Sıddîk (r.a.) hazretleri buyurdular: "Bütün şehvetler, kalbi kararır; ancak cima şehveti müstesna. Çünkü cima şehveti, kalbi sâf ve duru bir hâle getirir."

Peygamberler, sâlih insanlar, evliya ve âlimler çok evlenmişlerdir.

Süleyman Aleyhisselâmın üç yüz hanımı vardı. Bir rivayete göre de yüz nikahlı hanımı ve üçyüz cariyesi vardı.

Davud Aleyhisselâm in yüz hanımı ve üç yüz cariyesi vardı. (Davud Aleyhisselâm ve Hazret-i Süleyman'ın şeriatında dörtten fazla evlenmek caiz ve meşru idi...) Peygamberlerin, salih ve evliyâ'nın şehvetinin kaynağı nefis-i em mâ re değildi.... Bu konuda daha geniş bilgi için bakınız: Mürşid-i Müttehhlîn, s. 8-9,

İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/637.

⁵² İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/638.

⁵³ Müsned-i Ahmed: S069. Bu hadis-i şerifin tamamı şöyledir:

İbni Ömer (r.a.) hazretleri buyurdular:

"Ramazan-ı şerifin son gününde, Efendimiz (s.a.v.) hazretleri itikâfa girmişti. Kendisine yeşil hurma dallarından hücre yapılmıştı. Bir gün itikâfa girdiği hücrenin penceresinden mübarek başlarını çıkarttılar ve buyurdular:

"Muhakkak ki namaz kılan kişi, Rabbîye münâcât ediyor, demektir. Sizden herhangi biriniz, (namaz kıldığında) iyice baksın dikkatli olsun. Rabbîye münâcât ettiği şeye dikkat etsin! Bazınız bazınıza karşı kiraatini (namazda okumasını) yükseltmesin ve açık okuyup (yanındakini rahatsız etmesin)"

Enes bin Mâlik (r.a.) hazretlerinden rivayet olundu. Buyurdular:

"Efendimiz (s.a.v.) hazretleri buyurdular:

"Muhakkak ki biriniz namaz kıldığında, Rabbi ile münâcât ediyor, demektir. Bundan dolayı namazda olan kişi sağına ve soluna iltifat edip, etrafına bakmasın. Ancak sol ayağının altına baksın!" Sahih-i buhârî: 500.

⁵⁴ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/638-639.

Davud Aleyhisselâm

Celâleddin-i Rumî (k.s.) buyurdular:
Muhakkik olan kişi ile mukallidin arasında bir çok fark vardır.
Çünkü biri Davud'tur. Diğeri de sestir...
Dervişin işi, görüşü ve anlaması senindir.
Dervişler tarafına inkâr etmek konusunda gevşek ol.⁵⁵

Yüce Meali

Ve şayet bir zevceyi bırakıp da yerine diğeri bir hanım almak istiyorsanız; evvelkine yüklerle mehir vermiş de bulunsanız, içinden bir şey almayın. Ne diye alacaksınız! Bir bühtan e-derek ve açık bir vebal yüklenerek mi?!²⁰ Nasıl alırsınız ki; birbirinize karıştınız ve onlar sizden kuvvetli bir mîsâk almışlardı.²¹ Bir de, babalarınızın nikâhı geçmiş kadınları nikahlamayın. Geçen geçti... Şüphe yok ki, o pek çirkindi, iğrenç idi; o ne fena âdetti. Sizlere şunlar haram kılındı: Analarınız, kızlarınız, hemşireleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, biraderlerinizin kızları, hemşirelerinizin kızları, ve sizi emziren süt analarınızla süt hemşireleriniz, ve kadınlarınızın anaları, ve kendileriyle zifafa girdiğiniz kadınlarınızdan ellerinizde bulunan üvey kızlarınız, -şayet ana-larıyla zifafa girmemiş iseniz beis yok- ve kendi sulbünüzden gelmiş oğullarınızın halîleleri, ve iki hemşire beynini cem'etmeniz... Geçen geçti... Ona Allah, gafur, rahîm bulunuyor.²³⁵⁶

Tefsiri:

Kadını Bırakmak

"Ve şayet bir hanıma bedel almak istiyorsanız;
Bir kadınla evlenmeye rağbet ederseniz;
"Bir zevcenin yerine,"
Kendisinden ayrılmak ve onu boşamak suretiyle başka bir hanım almak isterseniz;
"Evvelkine vermiş olsanız," Zevcelerin birine (ilkine) vermiş olsanız, demektir. Burada "eş"ten murad, cinstir. (Ne vermiş olsanız?)
"Yüklerle (mehir)"
Çok mal, demektir.
(Boşayacağınız kadına çok mal vermiş olsanız bile yapma-
"Onun İçinden almayın. 0 çok malın içinden almayın, "Hiçbir şeyi,"
Bırakın çok şey almayı, o maldan az bir şey bile almayın.
"Ne diye alacaksınız!"
0 verdiğiniz mehirde ne diye alacaksınız, illimi "Bühtan ederek,"
Bühtan edenler olduğunuz halde...
Veya kelimesi, mefûlü leh'tir. Bu durumda da manâsı, bühtan için ve büyük bir zulüm için, demektir.⁵⁷

Sebebi Nüzul

Câhiliyet döneminde erkekler, bir kadınla evlendiklerinde, daha sonra hoşlarına giden bir kadın görüp, onunla evlenmek istedikleri zaman, nikâhlarının altında olan kadına fahiş bir iftira ile iftira ederlerdi. Eski hanımına fuhuş isnadında bulunurdu. Böylece eski hanım, kendisinden almış olduğu mehir ile kendisine sığınırdu. (Kadıncağız, "aman benim adıma kötüye çıkartma senden almış olduğum mehrin hepsini sana iade edeyim" derdi.)
Adam da onunla evlenirken ona vermiş olduğu bütün mehri (ve hatta fazlasıyla ondan) para alır, onu boşar ve gider yeni kadınla evlenirdi. İşte İslâmiyet bu bunu nehyetti. Kadına bühtan ve iftira etmeyi yasakladı.⁵⁸

Bühtanın Manâsı

"Bühtan" lügatte, yalan demektir. İnsanın sahibine (karşısındakine) kibir ve üstünlük yoluyla tevcih ettiği yalandır. Bu kelimenin aslı, "Adam apışıp kaldı!" cümlesinden gelmektedir. Kişi hayret ve dehşete kapıldığı

⁵⁵ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/639.

⁵⁶ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/641.642.

⁵⁷ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/642-643.

⁵⁸ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/643.

zaman böyle söylenir.⁵⁹

Bühtan, hakkında söylenen (üzerinde yalan söylenen) kişiyi hayret ve dehşete düşüren yalandır.

Bühtan kelimesi bazen de, bâtinî fiiller hakkında kullanılır.

Burada ise bühtan, zulüm ile tefsir olundu. (Kadınlara iftira ederek onlardan mehirlerini ve mallarını almak daha nedir?)

"Ve açık bir vebal yüklenerek mi?

Açıkça günah ve hata ve zahirî günah olduğu halde, demek-

"Nasıl alırsınız ki;,"

Hangi yönden ve bunu ne sebeple yapıyorsunuz?

"Ve muhakkak ki," Halbuki muhakkak sizler "birbirinize karıştınız."

Halbuki sizinle onların arasında sizin kendilerine zulmetmenize mâni olan haller cereyan etti. Bu haller;

1-Halvet.

2- Mehir kararı verildi.

3- Hak sabit oldu.

4- Kadınların size hizmetleri oldu.

5- Ve bunlara benzer şeyler aranızda geçti, demektir.⁶⁰

Misâk

1-"Ve onlar sizden kuvvetli bir misâk almışlardı."

Mâ kablinin üzerine atıftır ve onun hükmünün içindedir. Yani sizden ahid ve vesika aldı. O da; 1-Sohbet hakkı,

2- Karı-kocalık,

3- Muaşeret,

4- Beraberlik...

(Allâhü Teâlâ Hazretlerinin kadınların lehine erkeklerden almış olduğu misak ve ahidler şunlardır:

Kadınlara iyi geçinmek,

1- Tatlılıkla boşamak,

2- Kadınlara iyilik ve ihsanda bulunarak talak vermek,

3- Kadınlara Allah'ın emânetidir,

4- Kadınların terelerinin Allah'ın kelimeleriyle helal olması...)

Veya Ailâhü Teâlâ Hazretlerinin kadınlar hakkında sizden aldıkları şu vesika ve ahidlerdir.

Bu ahid ve misâk, Ailâhü Teâlâ Hazretlerinin;

"O talâk iki defadır, ondan sonrası ya iyilikle tutmak, ya güzellikle salmaktır. Onlara verdiklerinizden bir şey

almanız da sizlere helâl olmaz, meğer ki erkekle kadın Allah'ın çizdiği hudutta duramayacaklarından korksunlar.

Eğer siz de bunların hudûd-ı ilâhiyeyi dürüst tutamayacaklarından korkarsanız, kadının ayrılmak için hakkından

vazgeçmesinde artık ikisine de günah yoktur. Bunlar işte Allah'ın tâyin ettiği huduttur, sakın bunları aşmayın!

Her kim Allah'ın hududunu aşarsa, işte onlar hep zalimlerdir.⁶¹

Âyet-i kerimesinden sizden almış olduğu;

1- Kadınları güzellikle tutmak,

2- Veya onları ihsan ile serbest bırakmaktır.

Bu ahid ve misâklar, ya da Efendimiz (s.a.v.) Hazretlerinin (2/183)

Siz kadınları, Allah'ın emânetiyle aldınız! Kadınların ferclerini (kadınlıklarını) Allah'ın kelimesiyle kendinize helâl ettiniz!...⁶²

Hadis-i şerifleriyle işaret edilen;

1- Allah'ın emâneti,

2- Allah'ın kelimesiyle ferclerinin helal olmasıdır...⁶³

⁵⁹ İbrahim Aleyhisselâm ile Nemrut'un arasında geçen mücadeleyi beyân e-den bu âyet-i kerime olduğu gibi:

"Baksana ona: O, kendine Allah meliklik verdi diye, İbrahim'e rabbi hakkında hüccet yarışına kalkana... İbrahim

"Benim rabbim o kâdir-i kayyum'dur ki, hem diriltir, hem öldürür!" dediği vakit,

"Ben diriltirim ve öldürürüm" demişti. İbrahim:

"Allah güneşi meşnaktan getiriyor; haydi sen onu mağribden getirt" deyiverince, o küfreden herif dona kaldı. Öyle ya, Allah zâlimler

güruhunu muvaffak etmez." Bakara: 2/258,

⁶⁰ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/644-645.

⁶¹ Bakara: 2/229,

⁶² Ebû Davud: 1928, Veda hutbesinin bir bölümü olan bu hadis-i şerifin kadınlarla ilgili olan bölümü şöyledir:

"Ey İnsanlar! Kadınların haklarına riayet etmenizi ve bu hususta Allah'ın korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları Allah'ın emaneti olarak aldınız. Ve onların namuslarını ve ismetlerini Allah adına söz vererek helal edindiniz. Sizin kadınlar üzerindeki hakkımız; onların, aile şerefini korumaları ve evlerinizi sizin hoşlanmadığımız hiç kimseye açmamaları, çiğnetmemeleridir. Eğer onlar, razı olmadığımız herhangi bir kimseyi evinize alırlarsa onları hafif bir şekilde dövebilir, azarlayabilirsiniz. Kadınların da sizin üzerinizdeki hakları; örf'e göre her türlü giyim ve yiyeceklerini temin etmenizdir."

⁶³ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/645-647.

Kadına Zulüm

Bil ki, bu muameleler (iftira, kadını mehrini vermeye zorlamak, kadına haksızlık etmek ve kadına zulmetmek ve)

- 1 - Kadınları tazyik etmek,
- 2- Onları evlenmekten menetmek,
- 3- Kadınların elinde bulunan malı zulmen almak,
- 4- Ve benzeri kadınlara olan haksızlıklar;

Ailâhü Teâlâ Hazretlerinin kadınların hak ve hukukuna riâyet hakkında kuvvetil misâk almasından sonra, bütün bu hakların hepsi ve benzerleri hakkında kadınlara zulmetmek gibi hareketler;

- 1 - İmanın emarelerinden
- 2- imânın neticelerinden,
- 3- Ve imanın meyvelerinden değildir. ⁶⁴

Mü'min Müminin Kardeşidir

Çünkü;

- 1- Mü'min, mü'minin kardeşidir.
- 2- Mü'min, mü'mine zulmetmez.
- 3- Mü'min, mü'mine sövmez.
- 4- Mü'min, mü'mini düşmana teslim etmez.

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular: ⁶⁵

-"Mü'min, mü'min için bazısı bazısını şiddetle tutan bir bina (nin duvar taşları) gibidir. ⁶⁶

Din Nasihattir

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular: -"Din nasihattir. ⁶⁷

Kendisi İçin Sevdiği

Kişinin kendisi için sevmiş olduğu bir şeyi Müslüman kardeşi için sevmeyen kişiden imanın olmadığını Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri beyan ettiler.

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular:

"Sizden hiçbiriniz kendisi için sevdiği hayırdan bir şeyi kardeşi için sevmedikçe iman etmiş olamaz. ⁶⁸

Halkın Sesine Kulak Ver

Farisî Beyit:

Tohumu eken,

İyi gözü verdi.

Beyhude dimağ pişirdi.

Ve bâtil hayâl bağladı.

Kulağından pamuğu çıkart.

Ve milletin sesine kulak ver.

⁶⁴ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/647.

⁶⁵ Sahih-i Buhâri: 459. Sahih-i Müslim: 4684.

⁶⁶ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/647-648.

⁶⁷ Sahih-i Müslim: 82, Bu hadis-i şerifin devamı şöyledir:

Atâ bin Yezîd. Temim Dârî hazretlerinden rivayet ettiler. Efendimiz (s.a.v.); hazretleri buyurdular: -"Din nasihattir!" Biz:

-"Kim için nasihattir?" diye sorduk. Buyurdular: 1-Allah için.

2- Kitabullah için,

3- Resûlullah (s.a.v.) hazretleri için.

4- Müslümanların imamları için,

5- Bütün Müslümanlar için..." sahihi Müslim: 82.

İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/648.

⁶⁸ Buhâri hadis no: 12. Bu konuda şu hadis-i şerifler çok manidardır:

"Müslüman, Müslümanların elinden ve dilinden sâlim olduğu (zarar görmediği) kişidir." Buhârî hadis no: 9.

"Mü'min insanların kendisinden emin olduğu, kanlan ve mallan cihetinden kendisinde güvence duyduğu kişidir." Müsnedi Ahmed: hadis no: 8575.

"Mü'min insanların kendisinden emin olduğu kişidir. "Müslüman, Müslümanların elinden ve dilinden sâlim olduğu (zarar görmediği) kişidir, Muhacir kötülüklerden kaçınan kişidir. Nefsim yed-i kudretine bulunan Allah'a yemin ederim ki. komşusu şerrinden emin olmayan kişi cennete giremez.

İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/648-649.

Kimseye zulmetme!
Eğer sen bu gün halkın sesine kulak vermezsen.
Bir gün halkın sesine kulak vermek mecburiyetinde kalırsın...
Elbet bir gün.⁶⁹

İnsaf ve Adaletli

Kişiyi düşen vazife, bütün hallerinde;

1- Yabancılara,

2- Hususiyetle akrabalara,

3- Ve eşlerine (hanımına) karşı insafı olmalıdır.

Muhakkak ki kişinin, (yabancılara, akraba ve hanımlarına) karşı adaletli olması dinî vecibelerdendir.⁷⁰

Mehrin Miktarı

Bilki bu âyet-i kerime, mehirde haddi aşmanın (karşılıklı aldatmanın) caiz olduğuna delâlet etmez. Çünkü Allâhü Teâlâ'nın;

"Ve şayet bir zevceyi bırakıp da yerine diğer bir hanım almak istiyorsanız; evvelkine yüklerle mehir vermiş de bulursanız, içinden bir şey almayın. Ne diye alacaksınız! Bir bühtan ederek ve açık bir vebal yüklenerek mi?!⁷¹âyet-i kerimesinden geçen, (çok mal) verilmesi caiz olduğuna delâlet etmez. Nasıl ki;

"Yerde, gökte Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisi de fasit olmuş gitmişti. Rabbin o Arş'ın rabbi Allah münezzeh sübhândır; onların isnat ettikleri vasıflardan.⁷² Âyet-i kerimesinde geçen, "bir takım ilâhlar"ın var olması gerekmiyorsa...

Yerde ve göklerde bir takım ilâhların var olması gerekmediği gibi, bir kişinin evlenirken hanımına çok mal da vermesi gerekmez... (Bunlar beyândır. Yoksa caiz olduğuna delâlet için değildir...)⁷³

Meşrut

Velhâsıl, bir şeyi başka bir şeye şart koşan kişi, meşrutun kendi nefsinde meydana gelmesinin (mümkünattan olmasının) caiz olması lazım gelmez.

İmam Fahreddin-i Râzî Hazretleri de tefsir-i kebirinde böyle buyurdular.⁷⁴

Mehir Hafif Olmalıdır

"Mürşidü'l-Müteehhilîn"⁷⁵ de söylenenler de bunu te'yid e-dip desteklemektedir.

"Nikâhı murad edilen kadında mehrinin hafif olmasına riâyet edilir. Zîrâ Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular:

- "Kadınlarınızın en hayırlısı yüzü güzel (olduğu halde); mehirleri az olandır."

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri, hanımlarıyla on dirhem karşılığında evlendi. Efendimiz (s.a.v.) Hazretlerinin hanımlarının hane-i saadetlerinin (mübarek evlerinin) döşemesi de şöyleydi:

1-BİR el değirmeni,

2-BİR su kabı,

3- BİR yastık: İçi hurma lifi (hurma ağacının kabuğu ile) dolu olan deri bir yastık.⁷⁶

⁶⁹ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/649-650.

⁷⁰ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/650.

⁷¹ En-Nisâ: 4/20

⁷² El-Enbiyâ: 21/22.

⁷³ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/650-651.

⁷⁴ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/651.

⁷⁵ "Mürşidü'l-Müteehhilîn" kadınlar hakkında yazılan çok tatlı ve özlu bilgileri içinde toplayan bir kitab'tır. Mürşidü'l-Müteehhilîn isimli kitabın son baskısı 21 Şa'bân 1341'de yapılan 71 sayfalık baskısıdır. Kitab, Osmanlıcadır. Evli olan ve evlilik hazırlığı yapan kadın ve erkek her Müslümâna tavsiye edilir.

İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/651.

⁷⁶ Hazret-i Aişe (r.a.) annemizin evinin döşemesi ve bütün malzemesi şöyle İdi:

1- Bir adet sedir,

2- Bir adet hasır,

3- Bir adet yatak,

4- Bir adet yastık

5-iki adet çanak (un ve hurma koymak için.)

6-Bir adet su kabı,

7-Bir adet su tası, (daha geniş bilgi için bakınız: Asr-ı Saadet 5/543.) Hazret-i Fatıma (r.a.)m da ev eşyası da şunlardan ibaretti:

1- 3 adet minder,

Bereketli Kadın

Yine haberde şöyle vârid oldu:

"Bir kadının bereketindedir;

- 1- Evlenmesinin seri olması,
- 2- Rahminin çocuk doğurmaya elverişli ve seri olması,
- 3- Ve mehrinin kolay olması..."

Erkek hanımının mehrini tam ve kamilen kendisine vermelidir.

Veya buna niyet etmelidir.

Mehri müeccel ise (te'cîl edilmiş veresiye olarak ileride verecekse) niyetini düzgün tutmalıdır.

0 mehrin hepsini veya bir kısmını eksik vermeyi asla niyet etmemelidir. Zîrâ bu durumda hırsız durumuna düşmüş olur.⁷⁷

Mehri Vermeyen

Kim hanımının mehrini yemeyi ve zimmetine geçirmeyi niyet etse, o kişi kıyamet günü zinâkâr olarak gelir.

Nasıl biri, ödemeyi niyet etmeksizin birinden borç isterse, hırsız durumuna düşüyorsa (dolandırıcı olmuş oluyorsa), evlenirken de sonra da veririm deyip de eşinin mehrini vermemeyi niyet eden kişi, zina ediyor demektir.

Erkek hanımının mehrini ödeme süresini uzatamaz.

Ancak erkek fakir olur da hanımı da kendi istek ve arzusuyla mehrin ödenmesine uzun bir süre tanır; o hariç...

⁷⁸

Hanımı Eğitmelidir

Erkek hanımını eğitmelidir. Eşine;

- 1- Taharet (temizlik) ahkâmını,
- 2- Hayız,
- 3- Nifâs,
- 4- Istihâze,
- 5- Namaz,
- 6- Oruç,
- 7- Hac,
- 8- Zekat,
- 9- Ve bunlara benzer vadb ve farz olan bütün amelî ibâdetleri öğretmelidir.
- 10 -Hammına ilmihal bilgisini vermelidir.
- 11 -Akaidini öğretmeli...
- 12 -Allâhü Teâlâ Hazretlerini,
- 13 - Mübarek sıfatlarını,
- 14 -Güzel isimlerini,
- 15 -Melekleri,
- 16 -Kitabları,
- 17 -Peygamberleri,
- 18 -Âhiret gününü,
- 19 -Kader ve kazayı
- 20 -Ve bunlara benzer ehl-i sünnet ve'l-cemâatin itikâdî konularını güzel bir şekilde eşine öğretmelidir.

2- i adet seccade,

3- 1 adet içi hurma lifiyle doldurulmuş yüz yastığı,

4-2 adet el değirmeni,

5-1 adet su tulumu,

6-1 adet su testisi.

7-1 adet meşin su bardağı,

8- 1 adet elek,

9- 1 adet havlu,

10- i adet koç postu,

11- 1 adet alaca kilim,

12-1 adet sedir (divân),

13- 2 adet Yemen işi alaca elbise,

14- 1 adet kadife yorgan... Hazret-i Muhammed ve İslâmiyet Medine Devri. 2/216,

⁷⁷ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/652-653.

⁷⁸ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/653.

- 21 -Hanımını bozuk inançlardan,
22 -Hurâfelerden,
23 -Bid'âtlardan
24 - Batıl inançlardan,
25- İslâmî olmayan örf ve adetlerden, 26-Bozuk tarikatlardan,
27 -Sapık hocalara gitmekten,
28 -Sahte şeyhlerden,
29 -Ve İslâmî olmayan inançlardan kurtarmalıdır.
30 -İnanç ve itikat ile ilgili ilmihal bilgisini sağlam olarak eşine aktarmalıdır.
Eğer kocanın kendisi de bilmiyorsa sormalı ve öğrenmelidir. Müftünin bu konularda kendisine vermiş olduğu cevâbı hanımına nakletmelidir.
Eğer kadının kocası, kadının dinini, imanını ve ilmihalini öğrenmesi için gerekli bilgiyi vermez, dışarıdan sorup bilgiyi hanımına getirip aktarmazsa, (veya ilim öğrenmesi için gerekli olan kitap ve diğer malzemeleri alıp eve getirmezse;) kadın, dinini öğrenmek ve ehliinden sormak için kocasından izinsiz dışarıya çıkabilir...⁷⁹

Kadınların Dışarıya Gitmeleri

Ama koca eğer, hanımına;

1-Akâid.

2- Fıkıh (ilmihal bilgisini),

3- Allah'ın farzlarını

4- Allah'ın emir ve yasaklarını.

5- Resulünün sünnetlerini öğretirse; kadın kocasının izni olmadan;

1 - İlim öğrenmeye gitmek,

2- Zikir meclislerine katılmak,

3- Hatim merasimlerinde bulunmak,

4- Ve benzeri nafil ibâdetler için dışarıya çıkamaz. Bu durumlarda mutlaka, kocanın rızası olmalıdır.⁸⁰

Hanımını Câhil Bırakan

Eğer koca, hanımının dinî hükümlerden bir hükmü öğrenmeyi ihmâl eder, Farz, vacib ve sünnetleri yanlış öğretmez; Bunları gereğince hanımına vermez, Ve hanımının dinini ve diyanetini öğrenmek için dışarıya çıkmasına da mâni olursa; o kişi, hanımının günahlarında ona ortaktır.⁸¹

Ailesini Câhil Bırakan

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular:

-"Kıyamet günü azâb, cihetinden insanların en şiddetlisi ehlini ve ailesini câhil bırakan kişidir."⁸²

Hepiniz Çobansınız

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular:

"Hepiniz çobansız ve hepiniz gözetiminizin altında bulunanlardan sorumlusunuz.

İmam (idareci) çobandır, raiyetinde (emrinin altındaki tebasından) sorumludur.

Kişi, ailesinin çobanıdır, raiyyetinden sorumludur.

Kadın çobandır, kocasının evinden sorumludur.

Hizmetçi çobandır, efendisinin malından sorumludur.⁸³

Babalarınızın Nikahladığı

"Bir de, babalarınızın nikâhı geçmiş kadınları nikahlamayın."

Burada yerine C zikredildi. Çünkü kendisiyle sıfat murad edildi.

"Kadınlardan" kavli-i şerifi ise, nikâhlananları beyân etmektedir. "babalar" ismi mecaz olarak ecdadı da içine alır.

⁷⁹ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/653-654.

⁸⁰ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/655.

⁸¹ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/655.

⁸² İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/655.

⁸³ Buhârî hadis no: 844,

İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/656.

Câhiliyet döneminde insanlar, babalarının eşleriyle de evleniyorlardı. Bu âyet-i kerimeyle bundan nehi olundu. (Üvey annelerle evlenmek haram kılındı.)

Kavl-i şerifin manâsı: Babalarınızın nikahladığı kadınları nikahlamayın, demektir.

"Ancak geçen geçti..."

Nikâhlananlardan müstesnadır. Kelâmın muhâl'a ta'likten çıkarılmasıyla bu işin haramının mübalağa faydasını vermektedir.

Babalarınızın halilelerini (onlara helal olan nikâhlı hanımlarını) nikahlamayın! Ancak o kadınlardan (daha önce nikahlayıp) ölen kadınlar hariç...

Bu kelâm'dan maksat, ibâhe yolunu külliyyen kapatmaktır. Bunun nazîri (bir benzeri) şu kavl-i şeriftir.

"Elbette âyetlerimizi tekzîb eden ve onlara îmânî kibirlerine yediremeyen kimselere semânın kapıları açılmaz ve deve iğnenin deliğinden geçinceye kadar onlar cennete giremezler, işte mücrimleri biz böyle cezalandırırız.⁸⁴

Âyet-i kerimesinde geçen, "ve deve iğnenin deliğinden geçinceye kadar," kavl-i şerifinde olduğu gibidir...

"Şüphe yok ki, o"

Babalarınızın hanımlarını nikahlamak, "Pek çirkindi."

Çirkin bir iştir. Allâhü Teâlâ Hazretlerinin katında büyük bir ma'siyettir. Bu çirkinliğe ümmetlerin hiçbirinde ruhsat verilmiş değildir.

"Ve iğrenç idi;" (2/184)

Mürüvvet sahibi olanlar yanında böyle bir şey gerçekten kendisine buğzedilen çok iğrenç bir şeydir, "makt" şiddetli buğz demektir.

"Ve o ne fena âdetti."

Temyîz olmak üzere mensûbtur.

Ne kötü yoldur. Bunu uygun gören ve yapanların (bu iğrenç işleri ne fena âdet ve gelenektir.) Çünkü bu iş, sahibini ateşe götürüyor.⁸⁵

Kabahatlar

Denildi ki:

Kabahat (ve çirkinliklerin) mertebesi üçtür.

1- Kubh-i aklî (aklî çirkinlik),

2- Kubh-i Şer'î, (şer'î çirkinlik)

3- Kubh-i Âdi (örf ve adetlere göre çirkinlik).

Kubh-i aklî (aklın çirkin gördüğü) şeye bu kavl-i şerif ile işaret edilmektedir:

"Şüphe yok ki, o pek çirkindi."

Kubh-i şer'î (şeriatın çirkin gördüğü) şeye şu kavl-i şerif ile işaret etti:

"Ve iğrenç idi."

Kubh-i Âdi (örf, adet ve geleneklere göre çirkin olan) şeylere ise şu kavl-i şerif ile işaret etmektedir:

"Ve o ne fena âdetti."

Ne zaman bütün kabahat (ve çirkinlikler) bir şeyde toplanırlarsa; muhakkak ki kubhun (ve çirkinliğin) en yüksek mertebesine ulaşmıştır.⁸⁶

Tasavvuf! Manâlar

Bu âyet-i kerimenin işaretinde şu gerçek anlaşılmaktadır:

"Babalar"dan murat, ulviyyât (yükseklikler)dir. "Anneler"den murat ise, süfliyât (aşağılıklar)dır.

İkisinin izdivacında Allâhü Teâlâ Hazretleri bir çok veledler (doğan şeyler) yarattı, ikisinin arasında çok şeyler yaratıldı.

Allâhü Teâlâ Hazretlerinin;

"Bir de, babalarınızın nikâhı geçmiş kadınları nikahlamayın."

Kavl-i şerifiyle süfliyâta taalluk etmenin ve süfliyâta tasarruf etmeyi nehyetmeye işaretler.

Bunlar, sizin ulvî babalarınızın, kendisinde tasarruf ettiği süflî annelerdir.

"Ancak geçen geçti..."

Ruhların karartı ve hayaller ile izdivacından meydana gelen ilâhî tedbirden, demektir.

insanlar için zarurî olan hacetler, zarurî olarak sebebiyle zorunlu vardır.

"Şüphe yok ki, o pek çirkindi, iğrenç idi; o ne fena âdetti."

1- Süfliyatta tasarruf etmek,

2- Süfliyatta taalluk etmek,

3- Süflî şeylere meyiletmek,

⁸⁴ el-A'râf: 7/40.

⁸⁵ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/656-658.

⁸⁶ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/658.

- 4- Aşağılıklara yönelmek,
- 5- Ruhanî cevheri kirleten şeyleri yapmak,
- 6- Hayvânî sıfatların kirliliği
- 7- Ve bunlara benzer süflî ve adî şeyler; (Bütün bu kötülükler;)
- 1 - Onu süflî tabiatlı yapar,
- 2- Onu yüce huzurdan uzak kılar,
- 3- Ona dünyayı sevdire,
- 4- Rabbin buğzunu unutturur,
- 5- Rabbin çirkin gördüğü şeylerin çirkinliğini unuttur,
- 6- Hakkı siler,
- 7- Kötü yola girer,
- 8- Bütün bu kötülüklerin sonucu hidâyetin karşılığında dalâleti satın almış olurlar. ⁸⁷

Himmetle Arınmalı

Hafız buyurdu.
O genç, himmet getirdi.
Gök feleğin kandilini yaktı.
O bir güldür.
Her bir nesneye taalluk rengini kabul eder.
Ondan azade, olmalıdır.
Arınmalıdır insan mülevvesten... ⁸⁸

Farz ve Sünnet

Mevlânâ Câmî (k.s.) buyurdular:
Ey Sahiplerin sahibinin şeriatına göre hali iyi olan kişi!
Sen sual ediyorsun, sünnet ve farzdan...
Sünnet, geldi.
Gönlü dünyadan çevirdi.
Farz ise Mevlâ Teâlâ Hazretlerine yaklaştıran yoldur... ⁸⁹

Allah'a En Yakın İnsanlar

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular:
-"Muhakkak ki kıyamet günü Allâhü Teâlâ Hazretlerine en yakın mecliste bulunan kişi, hüznü uzun ve dünyada aç olan kişidir...
İnsanlar, yataklarına uzandılar. Yer yüzü yayıldı.
Rağbet eden, onların rağbet ettiği şeylerin misline rağbet edendir.
Zararda olan ise, onlara muhalefet edendir.
Onlar arpa ekmeği yediler.
Hırka giydiler.
Sağ ve selîm olarak dünyadan ayrıldılar..." ⁹⁰

Son Nefese Kadar Boş Durma

Mevlânâ Celâleddin-i Rumî buyurdular:
Her kim mahubuttur o kendisi çocuktur.
Adam odur ki, şek ve şüpheden uzaktır.
Ey soğuk ve serinlik!
Sen cihâdı yaptırmıyorsun?
Çalışmayı bıraktırıyorsun?
Bedenden korumaktadır
Vermemektedir...
Ey işe yeterli olan, öncesi çok zordur.
Bundan sonra açıldı kapılar.

⁸⁷ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/659-660.

⁸⁸ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/660.

⁸⁹ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/660.

⁹⁰ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/660-661.

Ve yapıldı işler...
O yoldan tıraş ve kazıma vardır.
Zorlara katlanma vardır.
Ta son ana kadar boş durma!
Son nefese kadar ibâdet et!
Çalış!
Cihâd!
ibâdete koyul!...⁹¹

Zahirî Mücâhede

Ebû Ali ed-Dakkâk (r.h.)⁹² Hazretleri buyurdular:

"Kim zahirini mücâhede ile tezyîn edip süslerse; Allâhü Teâlâ Hazretleri de onun müşahedesini, onun gizli halini güzelleştirir! Zîrâ Allâhü Teâlâ Hazretleri şöyle buyurmaktadır:

"Bizim uğrumuzda mücâhede edenlere gelince, elbette biz onlara yollarımızı gösteririz ve şüphesiz ki Allah her halde muhsinlerle beraberdir!"⁹³

Mücâhede Çekmeyen

Bil ki:

"Kim bidayetinde (tasavvufun başlangıcında) mücâhede sahibi olmayan kişi; bu tarikatın kokusunu bulamaz."⁹⁴

Evliyanın Tutumu

Ebû'l-Hasan el-Varak (r.h.) Hazretleri buyurdular:

"Bizim işimizin başlangıcında Ebu Osman'ın mescidinde hükümlerimizin en ince. en parlak ve en yükseği iysâr⁹⁵ idi.

⁹¹ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/661-662.

⁹² Ebû Ali Dakkâk (r.h.) hazretleri, Nişâbur'da yetişen evliyânın ve âlimlerin büyüklerindedir. Adı Hasan bin Muhammed'tir. Doğum tarihi kesin olarak belli değildir. İyi bir tahsil gördü. Fıkıh, tefsir, hadis ve tasavvuf ilimlerinde çok derin bir ilme sahipti. Bütün hayatını halka vaaz ve öğütlerle geçirdi. Gayet açık ve çok güzel konuşurdu. Çok talebe yetiştirdi. Ebû'l-Kuşeyrînin üstadı ve kayınbabasıdır. Şeyh Üsdâd Ebû Ali Dekkâk {r.h.} Hazretlerinin çok (zengin) mal sahibi tüccar bir müridi vardı. Bu murid bir gün hastalandı. Şeyh onu ziyaret etti. Ona hastalığının sebebini sordu. Tüccar:

"Bu iyi gece teheccüd namazını kılmak için kalktım. Abdest almak istediğimde, sırtımda bir hararet baş gösterdi. Hastalığım şiddetlendi, hatta beni kızarma tuttu." dedi. Ebû Ali Dakkâk (r.h.) hazretleri:

"Fuzûlî bir iş yapma (fuzûlî işlerle uğraşma). Sen kalbinde dünya sevgisini çıkarıp, dünyadan kaçmadıkça teheccüd namazı sana fayda vermez. Sana layık olan Önce budur. Sonra nafile vazife ve ibâdetler ile meşgul olmaktır." buyurdular. Ebû Ali Dakkâk (r.h.) hazretleri. 405 (m. 1014) yılının Zil'Kâde ayında Nişâbur'da vefat etti

⁹³ Ankebût: 29/69.

İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/662-663.

⁹⁴ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/663.

⁹⁵ İysâr, bir kişinin kendisi muhtaç olduğu halde, bir Müslüman kardeşini kendisine tercih etmesidir, iysâr ehli şöyle övülmektedirler:

"Ve şunlar ki onlardan önce yurdu hazırlayıp, imana sahip oldular; kendilerine hicret edenlere muhabbet beslerler ve onlara verileden nefislerinde bir kaygı duymazlar, kendilerine ihtiyaç bile olsa isar ile nefislerine tercih ederler; her kim de nefsinin hırsından korunursa, işte onlardır o felah bulanlar!"el-Haşr: 59/9, İslâm tarihi iysâr hadiseleriyle doludur:

Ev ev dolaşan yemek gördünüz mü? Sahabe gördü.

İbni Ömer (r.a.) şöyle anlatıyor: Efendimiz (s.a.v.)in ashabından birisine koyun kellesi takdim edildi. O zât;

"Falanca kardeşim benden daha açtır, kelleyi ona verin", dedi. Öteki zat da aynı şekilde;

"Falanca kardeşim benden daha açtır, kelleyi ona verin", dedi ve böylece kelle yedi kişiyi dolaştıktan sonra, tekrar ilk sahabeye geldi. Çünkü gerçekten muhtaç ve aç olan o idi.

Başka bir rivayette; "Ashab-i Süffe" Hazretlerine bir kuzu başı getiren zât, her birinden "Bugün benim ihtiyacım yok, başkasınr. götür" cevabını almış ve böylece tam kırk kişiyi dolaşmak mecburiyetinde kalmıştır.

Hüzeyfet'ül-Adeviye Hazretleri anlatıyor:

-Yermük muharebesinde bir matara su ile yaralılar arasında amcamın oğlunu arıyordum. Onu buldum. Kanlar içindeydi. Son demlerini yaşıyordu. Şehâdet şerbetini içmek üzereydi. Kulağına eğildim:

"Ey amcamoğlu! Benden bir isteğin var mı? Sana su içireyim mi?" dedim.

İhtiyakla ağzını açtı. "Su, su" der gibiydi. Matarayı açtım. Henüz bir damla içmişti ki, başka bir yaralının ızdıraplı sesi işitildi: "Su! Su! Yok mu bir damla su?"

Amcamoğlu suyu içmedi. Mataradan ağzını çekti. Gözleriyle "Ona götür", diyordu.

Koşarak gittim. Gördüm ki, Hişam ibni As kanlar ve kumlar içinde kıvranıyor ve son anlarını yaşıyordu.

"Ya Hişam kardeşimi Benden bir isteğin var mı? Sana su içireyim mi?" dedim.

Ağzını açtı. Susuzluktan dudakları morarmış ve çatlamıştı. O anda onun için su'dan daha kıymetli bir şey olamazdı. Eğildim, su matarasını ağzına verdim. Bir damla su içmeden diğer bir yaralının iniltisi işitildi;

"Su! Su!"

Hişam ibni As Hazretleri de suyu içmedi. Mataradan ağzını çekti. Gözleriyle " Ona götür" diye bana işaret etti.

Üçüncü kişiye koşarak gittim. Daha ben yetişmeden ruhunu teslim etmişti. Bari Hişam'a yetişeyim ona son anında su içireyim diye döndüm.

Bize bir kapı açılıncaya kadar hep böyleydik. Bilinen bir şey üzerine gecelemezdik!
Bize bir kötülük yapan kişiden, nefsimiz için intikam almazdık!
Belki o kişiden özür dilerdik! Ve ona karşı mütevâzî olurduk!
Kalbimizde bir kişiye karşı bir hakaret meydana geldiğinde de; hemen onun hizmetine koşardık!
Hakir olduğunu düşündüğümüz adama gider adam akıllı hizmet ederdik!
Ona ihsanda bulunurduk!
Böylece kalbimizde bulunan hakaret ve kötülüğü defederdik!"⁹⁶

Ayıbını Bilmemek

Ebû Hafs (r.h.) Hazretleri buyurdular: -"Kendi ayıbını bilmeyen kişiden daha sür'atli helak olan kimse yoktur. Çünkü isyanlar, küfrün sonuçtur." ⁹⁷

Başkalarının Hatalarını Araştırma

Farisi Beyit;
Ey temiz sofu!
Başkalarının ayıbını araştırma!
Ki, başkalarının günahı sana okunmasın
Ve başkaların hataları sana yazılmasın!
Başkalarının günahlarına şahitlik yapma!
Eğer sen sadece kendi tarafında iyi olursan.
Başkalarını kötü görürsen, bu kötülerin kötüsüdür.
işte...
Başkalarını ayıpladığın kötü akıbeta elbette düşersin! ⁹⁸

Haram Olan Kadınlar

(Kendileriyle evlenilmesi haram olan kadınlar:

- 1- Anneler,
 - 2- Kızlar,
 - 3-Kız kardeşler,
 - 4- Halalar,
 - 5- Teyzeler,
 - 6- Erkek kardeşin kızları,
 - 7- Kız kardeşin kızları,
 - 8- Süt kardeşler,
 - 9- Hanımlarınızın anneleri (kayın valideler).
 - 10 - Üvey kızlar,
 - 11-İki kız kardeşi bir nikâh altında toplamak...)
- ⁹⁹

O da rahmete kavuşmuştu. Amcamoğluna suyu ulaştırmak istedim koşu koşu yanına geldim. O da çoktan şehâdet şerbetini içmişti.
^ Aynı çağda insanlar, birbirlerinin canına malına kıyar ve namusunu ayaklar altına alırlarken Sahabe hep, "Kardeşim" diyorlardı. Muhacirlerle Ensâr birbirlerini candan ve gönülden seviyorlardı. Biri diğerini kendisine tercih ediyordu. Hicretin dördüncü senesinde Nadir oğulları Medine civarından sürgün edildikleri zaman bunların arazileri müslümanlara kalmıştı. Efendimiz (s.a.v.) Ensârı çağırdı ve onlara:
-"Muhacirler fakir ve yoksul kimselerdir, şayet kabul ederseniz. Nadir oğullarından kalan toprakları Muhacirlere taksim edeyim, böylelikle onların ellerine çokça arazi geçmiş olur ve daha önce kendilerine vermiş olduğunuz topraklarınızı size geri verme imkanları olur." Demişti. Ensâr;

-"Nadir oğullarından kalan arazileri Muhacirlere taksim et: ama bizim daha önce kendilerine hediye etmiş olduğumuz topraklar yine onlarda kalsın. Verdiğimizizi geri almak bize yakışmaz." diye cevap vermişlerdi.

Bahreyn'in fethi esnasında. Efendimiz (s.a.v.) yine Ensârı çağırdı. Onlara:

-"Bu arazileri size taksim etmek istiyorum", dedi.

Onlar hep birden:

-"Önce Muhacir kardeşlerimize veriniz, onların ihtiyacı çok, sonra biz hissemizi kabul ederiz." Demişlerdi.

Fatih Sultan Mehmed Han Hazretleri, İstanbul'un fethine girişmeden önce, kendi nefsinin kontrolünden geçirdiği gibi, her hususta yardımına muhtaç olduğu milletinin de ahlâkî ve sosyal durumunu teftiş etmek için, tebdil-i kıyafet ederek çarşıya çıktı. Çeşitli esnaftan alışverişte bulundu. Esnafın bir çoğu fazla mal vermek istemeyerek şöyle dedi:

-"Ben sıftahımı ettim. Biraz da komşundan alınız...." Demiştir. Fatih, bu müslüman milletin din kardeşini samimiyetle düşündüğünü gördükten sonra;

-"Milletimin içinde böyleleri varken Mevlâ'nın yardımıyla fetih müyesser olur." demiş ve bu yüce ruh ile İstanbul'u fethederek Efendimizin; "İstanbul elbette ve muhakkak fetholunacaktır. (Orayı fetheden ordunun) kumandanı ne hoş emirdir, onun askerleri ne hoş askerdir" el-Camiu's-sağîr:7227, övgüsüne nail olmuştur...

⁹⁶ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/663-666.

⁹⁷ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/666.

⁹⁸ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/666.

Anneler

"Sizlere şunlar haram kılındı:

Analarınız."

Annelerinizin nikâhı size haram kılındı, demektir.

Şarabın haram olmasından, şarabın içilmesinin haram olduğu manâsı anlaşıldığı gibi...

HıNZIRIN (domuzun) etinin haram olmasından, domuzun etinin yenilmesinin haram olduğu manâsı çıktığı gibidir.

Kadınların haram olması, o kadınların nikâhlanması, demektir. ¹⁰⁰

Anneler

Anneler,

1- Öz anne,
2- Baba anneler..

3- Anne anneler..

4- Üvey nineler,

5- Nereye kadar yükselirse yükselsin...

Baba ve anne tarafından veya ikisinden biri tarafında olan bütün nineler de annenin hükmünün altına girer.

"Ve kızlarınız,"

Kızlar kelimesi umûmidir:

1 - Öz kızlar,

2- Oğlunun kızları,

3- Kızının kızları,

4- Evlâdın evlâdının kızı...

5- Aşağıya indikçe bütün kendi soyundan olanların hepsi...

Kız Kardeşleriniz

"Ve kız kardeşleriniz (hemşireleriniz)," ¹⁰¹

Kız Kardeşler,

1- Anne ve baba tarafından öz kız kardeşler,

2- Baba tarafından kız kardeşler,

3- Anne tarafından kız kardeşler...

Bu üç cihetten olan kız kardeşleri içine almaktadır. ¹⁰²

Anne ve Kızı

Bil ki, anneleri ve kızları nikahlamak, Âdem Aleyhisselâm'ın zamanından bu zamana kadar sabittir.

Bütün şariat ve dinlerde haram idi.

İlâhî dinlerin hiçbirinde anne ve kızıyla evlenmek asla helâl olmamıştır. ¹⁰³

Zerdüş Peygamber

Belki Mecûsîlerin peygamberi Zerdüş¹⁰⁴ kişinin anne ve kendi öz kızını nikahlamanın helal olduğunu

⁹⁹ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/666-667.

¹⁰⁰ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/667.

¹⁰¹ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/667-668.

¹⁰² İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/668.

¹⁰³ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/668.

¹⁰⁴ Zerdüş: İran'da tevhid (tek İlâh) inancını yayan kimsedir. Zerdüş'tün kimliği ihtilâflıdır:

1- Peygamber,

2- Evliya.

3- Hakim,

4- Yalancı..

Tevhid inanç sistemi getirdiği için kimilerince peygamber olarak kabul edilen Zerdüş'tün hayatıyla ilgili bilgiler daha çok efsanelere dayanır. Zerdüşçülerin inanışına göre Zerdüş. Büyük İskender'den 258 yıl önce ortaya çıkmıştır. Büyük İskender. Ahamenî hanedanının (M.ö. 559-330) merkezi Parsa'yı (Persepolis) M.ö. 330'da ele geçirdiğine göre Zerdüş, Harezmi'nin kralı olduğu sanılan Vistaspa'ya inançlarını M.ö. 588'de kabul ettirmiş olmalıdır. 0 sırada 40 yaşında olduğu inancı doğru kabul edilirse, doğum tarihinin M.ö. 628 olması gerekir. Spitamalar adıyla bilinen soylu bir aileye mensub olan Zerdüş, "Bilge Ma'bûd Ahura Mazda'dan vahiy aldığını" öne sürerek eski İran dinini yeniden biçimlendirmeye çalıştı, inanç sisteminin temelini tapınılacak tek ilâhin yüce Ahura Mazda oluşturur. Ahura Mazda, göklerin ve yerin, diğer bir deyişle maddî ve manevî dünyaların yaratıcısıdır. Birbirini izleyen karanlıkla aydınlığın kaynağı, evrensel adaletin yaratıcısı, doğanın

söylemiştir.

Ama Müslümanların çoğu, Zerdüş'tün peygamber değil de de yalancı bir kişi olduğunda ittifak ettiler. Zerdüş bunları nikahlanmanın caiz ve helal olduğunu söylemişti.

Kız kardeşleri nikahlamak ise, Âdem Aleyhisselâm'ın zamanında mübâh olduğu nakledildi.

Âdem Aleyhisselâm'ın zamanında kız kardeşlerle evlenmenin mübâh olması zaruretten dolayı idi... Çünkü onlardan başka insan yoktu.¹⁰⁵

Mahrem ile Evlenmek

Âlimler zikrettiler:

Bu haramın (burada zikredilen kadınlarla evlenmenin yasaklanmasının) sebebi vatı (cinsel ilişki)dir.

Çünkü cinsel İlişkide küçümseme ve aşağılama manâsı vardır. İnsan bu işi anmaktan bile utanır. Bu işe ancak halvet halinde olduğu yerlerde ilgilenir.

Küfretmenin ve sövmenin çeşitlerinin çoğu da ancak bu manâlarda (cinsel ilişki ile ilgili kelimelerle) olur.

tş böyle olunca, cinsel ilişki gibi şeylerden annelerin korunması vacib oldu. Çünkü annenin oğluna olan nimetleri büyüktür.

Annenin evlâdına çok değişik nimet ve ihsanlarından dolayı anneyi cinsel ilişki gibi bir âdi ve aşağılık şeylerden korunması farzdır. Bundan dolayı anneye evlenmek haram kılındı.

Kız çocuğu ise insanın bir parçasıdır. Bundan dolayı kız çocuğunun bu aşağılıktan korunması vacib oldu.

Çünkü cinsel ilişki, aşağılamanın yerine geçmektedir.

Diğerleri de böyledir...

İmam Fahreddin-i Râzî (r.h.) Hazretleri tefsirinde zikretti.¹⁰⁶

Halalar

"Ve halalarınız/"

Hala" senin babanı doğuranın doğurduğu her dişiye söylenir.

Yakın veya uzak olsun fark etmez.

1- Babanın kız kardeşi,

2- Dedenin kız kardeşi,¹⁰⁷

Teyzeleriniz

"Ve teyzeleriniz,"

"Teyze," senin anneni doğuranın doğurduğu her dişidir; yakın veya uzak olsun... Teyze,

1- Annenin kız kardeşi,

2- Annenin annesinin kız kardeşleri,

3- Babanın annesinin kız kardeşleri.

4- Bu şekilde yukarıya doğru giden bütün ninelerin kız kardeşleri...

Yani, halalar, babaların ve ecdadın kız kardeşlerine umûmidir.

Teyzeler de, annenin ve ninelerin kız kardeşlerine şâmindir.

Teyze, ister baba tarafından olsun, isterse anne tarafından veya her ikisi tarafından olanlara denilir.¹⁰⁸

Yeğenler

"Biraderlerinizin kızları» hemşirelerinizin kızları,"

Bütün cihetlerden ve onlardan doğanlar, her ne kadar uzaklaşırsa...¹⁰⁹

merkezi, ahlakî düzeninin kurucusu ve tüm dünyaların yargıcısıdır. Ahura Mazda, başlıca altı niteliğe sahiptir. Bunlar doğruluk ya da kusursuz düşen (aşâ vahishta), iyi akıl (vohu monah), iyiliksever bağlılık (spenta armaiti), yararlı egemenlik (kshathra vairya), bütünlük ya da kusursuzluk (haurvatat) ve ölümsüzlüktür (ameratat). Zerdüşçülük'ün kutsal kitabı, hikmet ve bilgi anlamına gelen Avesta'dır.

Osmanlı âlimlerinden Abdurrahman Bistâmi "Fevâiyih-i Miskiyye" kitabında Şöyle buyurmaktadır: "Zerdüşti Farisi için, bazıları peygamberdir, bazıları velidir dediler. Ateşe tapanların ilki odur. Zira o ateşin kendisini nur sandı. Bazıları da İblisin ateşin içine girip oradan kendisine seslendiğini o da bunu vahiy sanarak, halkı ateşe tapmaya davet etti. dediler.

Bazıları Zerdüş, Uzeyr Aleyhisselâm'ın talebelerindendi.

Zerdüş, Ermiya Aleyhisselâm'ın talebelerindendi.

Musa Aleyhisselâmın zamanında yaşadı... Bu konularda çok değişik rivayetler var... Her şeyin doğrusunu bilen Allahü Teâlâ hazretleridir.

Bu konuda daha geniş bilgi için bakınız: "Mir'ât-i Kâinat, c. 1, s. 363.

¹⁰⁵ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/668-670.

¹⁰⁶ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/670.

¹⁰⁷ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/670-671.

¹⁰⁸ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/671.

¹⁰⁹ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/671.

Haram Olan Kadınlar 14 Sınıftır

Bil ki Allâhü Teâlâ hazretleri, Kur'ân-ı kerimde on dört sınıf Kadın ile evlenmeyi haram kıldı.

Bunlardan yedi tanesi nesep cihetinden olan kadın'ardin

Bu yedi kadın burada zikredildi.

Diğer yedi kadın ise. sebep cihetinden kendiiprivle evlenmek haram kılındı. Sebep cihetinden kendileriyle evlenmek naram olan kadınların sayımına başlanıldı. Bunlar;

- 1- Sütanneler,
 - 2- Süt kız kardeşler,
 - 3- Kayın anneler,
 - 4- Üvey kızlar,
 - 5- Gelinler,
 - 6- İki kız kardeşi bir nikâh altında toplamaktır)
- Ve Allâhü Teâlâ hazretleri buyurdu:¹¹⁰

Süt Anne ve Süt Kız Kardeş

"Ve sizi emziren süt analarınızla süt hemşireleriniz,"

Nesep'ten haram olan anne ve kız kardeşlerin sayımına öncelikle başlanıldığı gibi burada süt anne ve süt kız kardeşlerinden başlandı.

Allâhü Teâlâ Hazretleri, süt emmeyi, nesep mertebesine indirdi. Hatta "süt emen çocuğun annesi ve süt kız kardeşler," diye isimlendirdi.¹¹¹

Süt Neseb Gibidir

Süt emen ve sütü emilen çocuklar kardeşirler.

Yine böylece;

- 1 - Süt veren kadının kocası süt emen çocuğun babasıdır.
 - 2- Süt veren kadının babası süt emen çocuğun dedesidir.
 - 3- Süt veren kadının kocasının babası, süt emen çocuğun dedesidir.
 - 4- Süt veren kadının kocasının annesi, süt emen çocuğun ninesidir.
 - 5- Süt veren kadının kocasının kız kardeşleri, süt emen çocuğun halalarıdır.
 - 6- Süt veren kadının kocasının bütün çocukları süt emen çocuğun kardeşleridir.
 - a. Bu çocuklar, ister süt emmekten önce doğsun,
 - b. ister süt emmekten sonra doğsunlar,
 - c. Süt babanın çocukları, süt emen çocuğun baba bir kardeşleri sayılır.
 - 7- Süt veren kadının annesi, süt emen çocuğun ninesidir.
 - 8- Süt veren kadının kız kardeşleri, süt emen çocuğun teyzeleridir.
 - 9- Süt veren kadının bu kocadan doğan bütün çocukları, süt emmen çocuğun anne ve baba bir kardeşleridir.
- Bunlar,

a. Kız olsun,

b. Veya erkek olsun.

10 - Süt veren annenin başka kocalardan olan bütün çocukları süt emmen çocuğun kardeşleridir. Bunlar,

a. Onun anne bir erkek kardeşleri,

b. Veya anne bir kız kardeşleridirler...

Bundan dolayı Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdular:

-"Nesep'ten dolayı haram olan şeyler, süt emmekten dolayı da haram olur."¹¹²

Bu küllî hükümdür.

Umûmiliğiyle üzerine cereyan eder.

Amma,

- 1- Babaları bir olan kardeşinin annesi,
- 2- Oğlunun anne bir olan kız kardeşi,
- 3- Oğlunun annesinin annesi,
- 4- Baba bir halasının annesi,
- 5- Baba bir olan teyzesinin annesi.

Bunların haramlığı nesep cihetinden değildir. Zaruri olarak süt haramlığı bunlara da şamil olmuş olsun. Süt

¹¹⁰ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/671-672.

¹¹¹ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/672.

¹¹² Sahih-i Müslim: 2621,

tarafından bunlar helaldir. Belki bunlar helal veya haramlığı müsâharat (evlilik hısımlığı) cihetinden olmasındandır.

Görmüyor musun bunların.

Birincisi, babasının vâtı ettiği (cinsel ilişkide) bulunduğu kadındır,

İkincisi, kendisinin vâtı ettiğinin kızıdır. Üçüncüsü de, kendisinin vâtı ettiğinin annesidir. Dördüncüsü de kendisinin vâtı ettiğinin sahih ninesidir.¹¹³

Beşincisi de kendisinin vâtı ettiğinin fasit ninesidir.¹¹⁴

Kayın Analar

"Ve kadınlarımızın anaları,"

Nikâh olunan kadınlardan murat, mutlak olarak nikahlanan kadınlardır. Bu kadınlar ister cinsel ilişki bulunmuş olsun isterse bulunmamış olsun.. (2/186)

Cumhûr-u ulemânın (âlimlerin hepsinin) görüşü budur. Efendimiz (s.a.v.) Hazretlerinden rivayet olundu:

Adamın biri bir kadın ile evlendi. Nikâhtan sonra, kendisiyle zifafa girmeden (cinsel ilişkide bulunmadan) kadını boşadı. Bu adam için, Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri şöyle buyurdular:

"Bu adamın (cinsel ilişkide bulunmadan önce) boşadığı kadının kızıyla evlenmesinde bir beis (ve sakınca) yoktur. Ama boşadığı kadının annesiyle evlenmek asla kendisine helâl olmaz."

Kendileriyle zikredilen vecihlerden biriyle vâtiy olunan kadınlar da bu hükme dâhildirler. Az önce geçtiği üzere...

Kendilerine temas edilenler ve benzerleri de bu hükmün içindedir.

Anneler kelimesi, süt anneleri de içine alır; nineleri aldığı gibi...¹¹⁵

Üvey Kızlar

"Ve hücrelerinizde bulunan üvey kızlarınız," Üvey kızların nikâhlanması haram kılındı.¹¹⁶

Rabîbe

"Üvey kızlar" kelimesi, kelimesinin cemüdir. kelimesi, kişinin hanımının başka kocadan olan çocuğuna denilir.

Üvey evlâda denilmesi, kişinin kendi öz çocuğunu terbiye eder gibi onları da terbiye etmesi, beslemesi ve bakımını yapması gerektiği içindir.

Çoğunlukla vezninin. manasındadır. Onun için buradaki, kelimesi,"terbiye edilmiş," demektir. Kelimenin sonundaki te (o) harfi ise kelimenin isme nakledilmesinden dolayı getirildi.¹¹⁷

Hücre

İmam Fahreddin-i Razî (r.h.) Hazretleri buyurdular:

"Hücreler," kelimesi, "hücre" kelimesinin cemiidir. "hücre" kelimesinde iki lûgat vardır.

İbni Sikkît (r.h.)¹¹⁸ buyurdular:

¹¹³ Sahih nine, araya kadın girmeyen baba tarafından büyük nine demektir.

¹¹⁴ Fasit nine, araya kadın giren, annenin annesinin annesi gibi olan nineler demektir.

İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/672-674.

¹¹⁵ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/674-675.

¹¹⁶ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/675.

¹¹⁷ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/675.

¹¹⁸ İbni Sikkît: 188 (m.802) yılında Bağdat'ta doğdu. Babasının lakabı es-Sikkît (çok suskun- hiç konuşmayan) olduğu için kendisine de suskun adamın oğlu manasında "İbni's-Sikkît" denildi. Babası lûgat ve nahiv alimi olup İmam Kissâi hazretlerinin arkadaşıydı. Bağdat'ta çocuklara ders vererek geçimini sağlıyordu. İbni's-Sikkît iyi bir eğitim aldı. İlk tahsilini babasının yanında yaptı. İmam Ferra ve Ebû Amr eş-Şeybânî gibi büyük zatlardan ders aldı. Fasih dili öğrenmek için Arab kabilelerinin arasında dolaştı. Garip kelimeleri topladı. Darb-i meselleri inceledi. Sonra Bağdat'ta müderris oldu. Babasıyla birlikte çocuklara ders vermeye başladı. Halife Mütevekkil Alellâh'm çocuklarına ders verdi. Halifenin çocukları olan Müeyyed billâh ile Mu'tez adındaki iki oğlunun özel hocasıydı. Tam bir ilim adamıydı. Yağcılık yapmazdı. Kendisini ve evlâdını zorla insanlara sevdirmek isteyen Halife Mütevekkil Alellâh bir sohbet esnasında, büyük âlim İbni's-Sikkît hazretlerine:

"Sen Hasan ve Hüseyin (r.a.) hazretlerini mi daha çok seviyorsun yoksa benim oğullarım Müeyyed billâh ile Mu'tezimi mi daha daha çok seviyorsun?" diye sordu. İbni's-Sikkît başına büyük işler açacağını bildiği halde hakikati gizlemedi ve buyurdu:

"Hasan ve Hüseyin (r.a.) hazretlerini elbette senin çocuklarından daha çok seviyorum!" Zalim halifenin zulmü tuttu ve sordu:

"Neden? Bak benim çocuklarım sayesinde bir ekmek yiyorsun?" İbni's-Sikkît (r.h.) buyurdular:

"Hasan ve Hüseyin (r.a.) Efendimiz (s.a.v.) hazretlerinin torunlarıdır! Onlar hakkında Efendimiz (s.a.v.) hazretleri

"Hasan ve Hüseyin (r.a.) cennet ehlinin gençleridirler." Tirmizi: 3701,

"Muhakkak ki Hasan ve Hüseyin her ikisi dünyada benim reyhanım (çiçeklerim ve güllerim)dirler." Tirmizi: 3703.

Ebû Hüreyre (r.a.)dan rivayet olundu. Buyurdular:

"Efendimiz (s.a.v.) hazretleri buyurdular:

"İnsanın himâyesi," kelimesinde olduğu gibi kesre;

"Onun himâyesi" kelimesinde de olduğu gibi üstün ile varid oldu.

Bu kelime aslında kişinin elbisesinde oyluklarının üzerinde toplanan kısımlar, demektir.

"s'zin hücrelerinizde" kavlı-şerifinden murat, sizin terbiyenizde olanlar, demektir.

Halk arasında; "Falanca kişi, falancanın himaye ve terbiyesindedir," denilir. Onun terbiyesinde olduğu zaman böyle söylenir.¹¹⁹

Hücre Kelimesi

Bu istiarenin (hücre ve kucak kelimesinin terbiye manâsında kullanılmasının) sebebi, çünkü bir çocuğu terbiye eden herkes o çocuğu kendi kucağında oturtturur ve evinde bulundurur. Sonra hücre kelimesi yani kucağa oturtma kelimesi terbiye yerine kullanılmış oldu.

Yine halk arasında; "Falanca kişi falancanın terbiye ve himâyesindedir," denilir.kelimesi, kelimesinden gelmektedir. Bu, koltuk, bağır ve yan manasınadır.

Âlimlerin cumhuruna göre üvey kızla evlenmek için, terbiye için üvey kızı terbiye eden üvey babanın evinde bulunması şart değildir.

Vasfîyet bu âyet-i kerimede galip geldi. Onlar (dul kadınlar) çoğunlukla büyük çocukları olduğu zaman nikahlanmazlar. Nikâh-landıkları zaman hep çocukları vardır.

Böylece üvey babalar, üvey evlâtlarının terbiyesini üzerine almış olur ve onları terbiye ederler...

Bundan dolayı burada, "Ve hücrelerinizde bulunan üvey kızlarınızı," kavlı-şerifinde kelâm galibe göre söylenildi, yoksa şart olarak değil...

Yani üvey kızlarla evlenmenin haram olması için üvey kızların mutlaka üvey babaların evlerinde ve terbiyelerinde bulunmaları şart değildir... Şu kavlı-şerifte olduğu gibidir:

"Bununla beraber siz mescidlerde itikâf hâlinde iken onlara mübaşeretle bulunmayın!"¹²⁰

Zirâ mescidin dışında itikâfa giren kişinin de itikâf halinde cinsel ilişkide bulunması haramdır. Evinin bir köşesinde itikâfa giren kadın gibi...

İnsanlar çoğunlukla mescide itikâfa girdiği için burada böyle buyruldu. Yoksa mescidin dışında da itikâfa giren kişinin mübaşeretle bulunması yine haramdır...¹²¹

Üvey Kızlar

"Kendileriyle zifafa girdiğiniz kadınlarınızdan (olan üvey kızlarınızı)"

Kendileriyle zifafa girdiğiniz kadınların kızlarıyla evlenmek haramdır. Kendileriyle evlenmek haram olan üvey kızlar, anneleriyle zifafa girdiğiniz üvey kızlardır.

'en (harfî cerri) bir mahzûfa taalluk etmektedir. "üvey kızlarınızı" kelimesinden hâl vaki oldu.

"Kendileriyle dahil olduğunuz kadınlar" cümlesinden mûrad, kendileriyle kapalı kalmak, demektir.

kavlı-şerifinin başındaki (J)be (harfî) tadiyet içindir. Bu kavlı-şerif, cimâ'dan kinayedir.

Bu onların "üzerine bina etti," ve "Üzerlerine perde çekti," sözlerinde olduğu gibidir.

Temas etmek, dokunmak ve benzerleri de dâhil olmanın hükmündedir.

"Eğer olmadıysanız" Daha önce,

"Onların anneleriyle zifafa girmediyseniz" Asla,

"Size bir beis yoktur."

Nikâh yapıp, kendilerine dâhil olmadığınız kadınlarından olan üvey kızları nikahlamanızda bir beis yoktur.

Nikâh yapıp kendileriyle zifafa girmediğiniz annelerin veya zifaftan önce ölen kadınların kızlarıyla evlenebilirsiniz.

Bu bir önceki kavli şerifte işar edilen manâyı tasrih etmektedir.¹²²

Gelinler

"Ve oğullarınızın halîleleri,"

Oğullarınızın zevceleri size haram kılındı. Burada erkeğin hanımına adı verildi. Çünkü.

-"Kim Hasan ve Hüseyini severse: muhakkak ki beni sevmiştir. Ve kim Hasan ve Hüseyne buğzederse; o kişi mutlaka bana buğzetmiştir."

İbni Mace: 140, Hazret-i Hasan ile Hüseyin (r.a.) hazretlerinin fazileti hakkında bir çok hadis-i şerif okudu. Ve konuşmasının sonunda:

-"Efendimiz (s.a.v.) hazretlerinin torunlarını benim çocuklarımdan daha çok seviyorum! Hatta hazret-i Ali (r.a.)'in kölesi Kamber bile benim nezdimde daha sevimlidir!" dedi.

Halife bu cevâba çok kızdı. Linç edilerek öldürülmesini emretti. İbni's-Sikkît (r.h.) 244 (m. 858) tarihinde çok zalimane bir şekilde işkenceyle öldürüldü, İbni Sikkît bir çok kitab yazdı. Nahiv ve lugat ilmine çok hizmeti oldu. Eserleri günümüzde bile basılmaktadır.

¹¹⁹ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/675-677.

¹²⁰ Bakara: E/187.

¹²¹ İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/677-678.

¹²² İsmail Hakkı Bursevî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/678-679.

1 - Kadınlar, kendi kocalarına helal olmaları,

2- Veya kocaları, onların mahalline hulul ettikleri için,

3- Denildi ki eşlerden her biri diğerinin izârının büründüğü için erkeklerin eşlerine halile ismi verildi.

Oğulların zina ettiği kadınlar, onların yerlerine geçen, temas etmek ve benzeri hareketler de oğulların hanımlarının hükmüne girer.

"Kendi sulbünüzden gelmiş (oğullarınızın)"

Kendi sulbünde ve süt evlâtların dışında kalan evlâtlıkların hanımlarını bu hükmün dışına çıkartmak içindir.

Çünkü bunlar ne kadar aşağıya inersen insan, sulbüyye olan evladların hükmündedirler.

Dışarıdan evlatlık alınmış bir evlât hanımını boşarsa onu evlâtlık alan kişi, o hanımı nikahlayabilir.

Efendimiz (s.a.v.) Hazretlerinin evlâdhğı olan Zeyd bin Ha-ris'de (r.a.)¹²³ olduğu gibi...

¹²³ Yani Zeyd bin Harise b. Şurahbî, annesi Su'da binti Sa'lebe b. Abdi Âmiri, Benî Ma'n b. Tay'dendir. "El-Isabe fî Marifeti's-Sahabe" isimli eserde hayat hikayesi şöyle yazılmıştır: Zeyd bin Harise'nin annesi Su'dâ kendi kavmini ziyarete gitmişti. Zeyd bin Harise de beraberinde idi. Cahiliye devrinde Benî Kayn b. Cisir süvarileri, Benî Ma'n evlerine baskın yaptılar. Zeydi kapıp aldılar, anlayışlı bir çocuk idi, Ukaz panayırına getirdiler, satılığa çıkardılar. Hakîm b. Huzam, halası Hatice hesabına dört yüz dirheme onu satın aldı. Hz. Hatice de Resulü'l-lah kendisi ile evlendiği zaman, onu Resulullah'a hibe etti, onu kaybetmiş olan babası Harise: "Zeyd'e ağladım, bilmem ne yaptı. Sağ mı, ümid olunur mu? Yoksa ecel önüne mi geçti?" diye başlayan acıklı beytler söylemiş, sonra Harise'nin kabilesi olan Kelb kabilesinden birtakım kimseler hacca gelmişler Zeyd'i görmüşler. Zeyd bin Harise onlara kendisini tanıtmış, onlar da tanımışlar ve şu beyti aileme götürün demiş: "Kavmime özlemlerimi bildiririm. Gerçi uzağım, çünkü Meşair'in yanında beytin civarında kalanlardanım. Gitmişler babasına bildirmişler ve yerini tarif etmişler. Bunun üzerine Harise ve kardeşi Ka'b onu kurtarmak için fidesini alıp yola çıktılar. Mekke'ye geldiler. Efendimiz (s.a.v.)'i sordular, Mescid'de olduğu söylendi. Yanına gittiler

"Ey Muttalib'in oğlu, ey kavminin efendisinin oğlu! Siz Allah'ın şerefli Harem'i-nin civarında kalan kimselersiniz. Siz sıkıntı içinde olanları kurtarır, esirleri doyurursunuz. Biz sana senin yanındaki çocuğumuz için geldik. Bize lütfet v e ihsan et. Takdim edeceğimiz fidesini kabul eyle. Serbest kalmasına yardım buyur" dediler. Resulülah (s.a.v.) hazretleri:

"O kim?" buyurdu. Onlar:

"Zeyd bin Harise" dediler.

Bunun üzerine (yahut da başkası):

"Haydın çağırın onu da muhayyer bırakın, eğer sizi tercih ederse, fidesiz sizin olsun; yok eğer beni tercih ederse, vallahi ben, beni tercih edene karşı fideyi tercih etmem" buyurdu. Bunun üzerine Zeyd bin Harise'yi çağırıldılar. Resulülah (s.a.v.)

"Bunları tanıyor musun?" buyurdu. Zeyd bin Harise:

"Evet şu babam, şu amcam" dedi. Resulülah (s.a.v.) hazretleri:

"Ben de bildiğimin, sana olan davranışımı ve arkadaşılığımı gördün. Şimdi ya beni tercih et, ya onları." O zaman Zeyd bin Harise dedi ki:

"Ben sana karşı kimseyi tercih edemem. Sen benim hem babam, hem amcam yerinesin." Buna karşı babası ve amcası:

"Yazık sana ey Zeyd bin Harise köleliği hürriyete, babana, amcana ve ehli beytine tercih mi ediyorsun?" dediler. Zeyd bin Harise de:

"Ben bu zattan öyle şeyler gördüm ki, ona karşı hiçbir kimseyi tercih edemem." diye cevap verdi. Resulülah bunu görünce, onu Hicr'e çıkardı. Ve buyurdu ki:

- "Şahid olun Zeyd bin Harise benim oğlumdur, bana varis olacak, ben de ona varis olacağım." Bunu görünce babası ile amcasının da gönülleri hoş oldu. memnun olarak dönüp gittiler."

Bundan böyle ta İslam'a gelene kadar "Zeyd b. Muhammed" diye çağırılırdı. Resulülah onu böyle oğul edindiği zaman halası Ümeyme binti Abdulmutta-lib'in kızı Zeyneb binti Cahş'ı daha sonra ona nikah etmişti. Ondan Önce de azadlı cariyesi Ümmü Eymen'i onunla evlendirmiş, ondan oğlu Üsâme doğmuştu. Sonra Zeyneb'i boşadığı zaman, onu, Ukbe b. Ebi Muayt'ın kızı Ümmü Gülsüm ile evlendirdi ki, bu da anası tarafından Abdulmuttalib'in torunundan, yani Peygamberin hala çocuklarındandı. Bundan da Zeyd bin Zeyd ve Rukuyye doğmuştu, sonra Ümmü Gülsüm'ü de boşadı. Ebu Leheb'in kızı Dürey ile evlendi. Sonra onu da boşadı. Hz. Zübeyr'in kızkardeşi Hind binti Avvam ile evlendi. Buharî'de yer aldığı üzere İbn Ömer (r.anhüma):

"Onları Öz babalarına nisbet ederek çağırın. Allah katında âdil (ve doğru olan) budur" (Ahzab, 33/5) âyeti ininceye kadar Zeyd bin Harise

"Zeyd b. Muhammed" derdik diye haber vermiştir. Zührî, "Biz Zeyd bin Harisden önce müslüman olan bilmiyoruz" demiştir. Zeyd bin Harise "Bedr" ve ondan sonraki savaşlarda Resulülah (s.a.v.) ile birlikte bulunmuş ve nihayet Mute savaşında emîr, yani kumandan olarak şehit olmuştur. Resulülah (s.a.v.) onu seferlerinin bazısında Medine'de yerine bırakmıştır. Bera b. Azib'den rivayet olunduğuna göre, Zeyd bin Harise: "Ya Resulellah Hamza ile aramızda kadeşlik sözleşmesi yaptık." demiştir- Hz. Aişe'den rivayet olunur ki "Resulülah (s.a.v.)

Zeyd bin Harise'yi herhangi bir seriyede (düşman üzerine gönderilen küçük süvari müfrezesi) gönderdiği zaman mutlaka onu kumandan yapardı. Ve eğer sağ kalmış olsaydı, onu halife bırakırdı, onu b. Muhammed'e bırakırdı." Buharî'de rivayet olunduğu üzere Seleme b. Ekvâ (r.a.) demiştir ki: "Peygamberle birlikte yedi gaza ettim. Resulülah, onu bize kumandan yapardı." Zeyd'in katıldığı seriyeler: Önce Kareda, sonra Hamum. sonra. Iys. sonra Mutrif. daha sonra sırasıyla. Hışma. Kurza seriyeleri olmuş, daha sonra Mute savaşında kumandan olmuş ve bu savaşta elübeş yaşında iken şehid olmuştur. Kur'an'da ondan başka hiçbir sahabi ismiyle söylenmemiştir. Yine Buharî'de İbn Ömer (r.anhüma)dan rivayet olunduğu üzere. Resulülah (s.a.v.) buyurmuştur ki: "O, yani Zeyd bin Harise, gerçekten kumandanlığa layıktır. Ve gerçekten en çok sevdiklerimendir. Tirmizî ve başka mu-haddislerin rivayeti ile Hz. Aişe demiştir ki: "Bir sefer Zeyb b. Harise Medine'ye geldi. Resulülah benim odamdaydı, geldi kapıyı çaldı. Resulülah kalktı, ona sarıldı ve öptü." Bir de İbn Ömer (r.anhüma) şöyle demiştir: Ömer, Üsâme'ye benden daha çok maaş bağladı. Kendisine sordum. O, Resulullah'a senden daha sevgili idi. babası da Resulülah katında senin babandan daha sevgiliydi dedi. İşte Zeyd bin Harise böyle çeşitli yönlerden Allah'ın ve Resulü'nün nimetine ermiş bir zat idi. Burada bunun bu niteliklerle nitelenmesi, nimetin değer ve şükürünü bilecek güzel niteliklere sahip olduğunu tescil ile. gönüldekini kendisine olduğu gibi söylemek için çekinecek bir taraf olmadığına bir dikkat çekmektir. Yani senin, böyle senden nimet görmüş bir kimseye karşı çekinmene hiçbir sebep yokken diyordun ki Eşini bırakma, kendi yanında tut. Yani Zeyneb'i boşama. Burada tefsirler bu konudaki rivayetlerin arasına şöyle bir paragraf eklemiştirler: Güya Resulülah (s.a.v.) Zeyneb'i Zeyd'e nikahladıktan bir zaman sonra, tesadüfen gözü ona ilişmiş, birdenbire güzelliği gönlünde yer etmiş de "Gönülleri çeviren Allah'ı teşbih ederim" demiş. Zeyneb de teşbihi iştmiş Zeyd'e söylemiş. Zeyd bin Harise intikal etmiş ve bunun üzerine Zeyne-b'le beraberliği uygun görmeyerek Resulullah'a gelmiş:

- "Ben eşimden ayrılmak istiyorum" demiş, (s.a.v.)de:

"Ne var, ondan seni şüpheye düşürecek bir şey mi oldu?" buyurmuş. Zeyd bin Harise:

"Yok. Vallahi ben ondan hayırdan başka bir şey görmedim. Fakat şerefli bir aileden gelmesi dolayısıyla kendisini benden büyük görüyor." demiş. Ve o zaman Efendimiz (s.a.v.) hazretleri:

- "Hanımını kendine sıkı tut" buyurmuş.

Zeyneb Efendimiz (s.a.v.) hazretlerinin, yakın akrabası ve çocukluğundan beri gördüğü bir kızdı. Onu kendisi Zeyd Bin Harise (r.a.) hazretlerine istedi. Efendimiz (s.a.v.) hazretlerinin Ansızın görülen bir güzelin güzelliğini son derece temiz ve ince bir biçimde duyup takdir ederek yaratının yaratıcılık gücünü teşbih ve tenzih ile ilan etmekte peygamberlerin ismet (günah işlememe) özelliğine aykırı bir durum

Efendimiz (s.a.v.) Hazretlerinin halası, Abdulmuttalib'in Kızı Ümeyye'nin kızı Zeyneb binti Caş el-Esediyye'yi Zeyd bin Harise (r.a.) Hazretlerinin boşamasından sonra nikahladı.¹²⁴

Efendimiz (s.a.v.) hazretleri, Zeyd bin Harise (r.a.) Hazretlerini, kendisine evlâd edinmişti. Hatta müşrikler, onu bu şekilde ifade ediyorlardı (Zeyd bin Muhammed diyorlardı.)

Çünkü o dönemde evlâtlıklar, öz evlât olarak kabul ediliyordu. Bu hadise üzerine şu âyet-i kerimeler nazil oldu.

"Muhammed sizin ricalinizden hiçbirinin babası değil ve lâkin Allah'ın Rasûlü ve peygamberlerin hâtemidir. Allah her şeye alim bulunuyor."¹²⁵

Allah, adam için, içinde iki kalb yapmamıştır ve kendilerinden zihar yaptığın zevcelerinizi analarınız kiimamıştır, evlatlıklarınızı da oğullarınız kılmamıştır, o sizin ağzınızda lâfinizdir. Allah ise hakkı söylüyor ve doğru yola hidayet eyliyor.

Onları babalan nâmına çağırınız! Allah yanında o daha doğrudur; eğer babalarını bilmiyorsanız dinde kardeşleriniz ve yaranınız (mevâliniz) dirler. Bununla beraber hata ettiklerinizde üzerinize bir günah yoktur ve lâkin kalplerinizin taammüd ettiğinde vardır. Hem Allah bir gafûr-rahîm bulunuyor.¹²⁶

İki Kız Kardeş

"Ve İki hemşire beynini cem'etmeniz..."

İki kız kardeşin arasını nikâhta toplamak size haram kılındı. Cârîye olarak değil. İki kız kardeşi cârîye olarak satın alabilir. Ancak cârîye olan iki kız kardeşle vâtı etmek hususunda onlarda delâlet yoluyla bu hükmün altına

yoktur... Birtakım hıristiyan yazarların dedikodu aracı yapmak istedikleri bu hikaye. Hadis ilmi bakımından, gerçekten olmuş bir olay değildir. Bu hadise sahih değildir. Bir kere rivayet açısından sahih hadis kitaplarında, sahih bir yol ve sened ile rivayet edilmemiştir. Sonra dirayet, yani hadisin mânâsı açısından, Zeyneb'in güzelliğini Resulullah'ın henüz yeni görüp anlamış olması aklen kabul edilemez. Zira Zeyneb Resulullah'ın yakın akrabasından olmakla, ta çocukluğundan beri görüp bildiği ve özellikle tesettür edilmiş bulunduğu için vücud güzelliğini yakından tanıyageldiği bir kadın iken, bunu ilk olarak bu defa görülmüş beğeniüvermiş diye anlatmak kendi kendini yalanlayan bir hikayedir. Doğrusu Efendimiz (s.a.v.) hazretleri Zeyneb (r.a.)'ı daha önceden biliyordu ve bildiği için onu evlat gibi sevdiği Zeyd'e nikah etmiş idi. Fakat Zeyneb onurlu bir kadındı. Zeyd'i kölelikten azad edilmiş olduğundan dolayı kendine denk sayamamış, ona varmak istememişti. Sırf Resulullah'ın emrine itaatla ona varmış, fakat gereği gibi ısınmamıştı. Ara sıra Peygam-be'r'e akrabalığından dolayı şerefli olması ve asaletiyle övünerek Zeyd'e karşı büyükmek istiyordu. Gerçekten kumandanlığa layık olarak yapılmış olan Zeyd bin Harise, buna bir süre sabretti ise de Resulullah'a varıp Zeyneb'den ayrılmak istediğini arz eyledi. Resullah (s.a.v.)da bunu nefsinde uygun gördüğü halde, birdenbire müsaade etmeyip dedi ki:

"Hanımını kendine sıkı tut." Ve Allah'tan kork. Yani kadını boşamanın, önemsiz bir mesele olmadığını. Allah katında sorumluluk getiren bir iş olduğunu düşün, çünkü "Yani Allah katında helallerin en çirkini boşamadır."

Taberî'de Süfyan b. Uyeyne kanalıyla Ali b. Hüseyin'den rivayet edildiğine göre. Allah, peygamberine bildirmişti, Zeyneb ilerde Resulullah'ın hanımlarından birisi olacaktı. Böyle iken Zeyneb'den şikayete geldiği zaman, ona hanımını kendine tut demişti. Çünkü o halde halkı da sayıyordun. Zeyd'in hatırını sayıyor ve insanlar dedikodu ederler diye çekiniyordun. Oysa Allah'ı sayman daha uygundu. Eğer korkacak bir şey varsa, halkı hiç hesaba almayarak yalnız Allah saygısını duyusun. Yani sırf gizlemek sakıncalı değildir. Allah için korkacak, Allah'ın emrine aykırı olacak bir şey olsaydı, sade Allah korkusuyla gizlemek de sakıncalı değildi. Fakat Allah için korkacak bir durum yok iken sırf insanlardan korkarak gizlemek veya Allah korkusuyla birlikte bir de halk korkusu gözetmek, işte hatırlatmanın sebebi budur. Halktan hiç korkmayarak yalnız Allah korkusunu gözetmek gerekti. Çünkü Allah'ın ilahi mesajını tebliğ eden peygamberler açıklanacağı üzere Allah'tan başka kimseden korkmazlar.

"Onlar ki Allah'ın risaletlerini tebliğ ederler ve O'ndan korkarlar, Allah'tan başka kimseden korkmazlardı. Hesaba alacak da Allah yeter." (Ahzab, 33 / 39). Deniliyor ki Peygamber'e karşı en şiddetli âyet bu:

"Hem hatırla o vakti ki o kendisine hem Allah'ın in'am ettiği, hem senin in'am ettiğin kimseye 'Zevcenin kendine sıkı tut ve Allah'tan kork' diyordun da nefsinde Allah'ın açacağı şeyi gizliyordun, nâsi sayıyordun; halbuki Allah, kendisini saymayana daha gerekti. Sonra vaktâ ki Zeyd o kadından ilişkisini kesti, biz onu sana tezvîc eyledik; tâ ki oğullukların ilişkisi kestikleri zevcelerinde mü'minlere bir darlık olmasın Allah'ın emri de fiile çıkarılmış bulunuyor." (Ahzâb: 3/37) âyetidir. Hz. Aişe der ki: "Resulullah (s.a.v.) Allah'ın kitabından bir şey gizleseydi bu âyeti gizlerdi." "İçinde de Allah'ın meydana çıkaracağı bir şey gizliyordun." "İnsanlardan çekiniyordun, oysa Allah'dan çekimden daha uygundu." Demek ki bu âyet bu şekilde Resulullah'ın doğruluğuna ve pek yüksek olan huşu ve takvasına da açık bir delil oluyor. Zeyd bin Harise (r.a.) hazretleri, Hazret-i Zeyneb (r.a.) tamamen ilişkisini kesince, yani senden nimet elde etmiş olan Zeyd bin Harise, sonunda o hanımı olan Zeyneb'den muradına erince, onu tutmak istemeyip boşadı ve iddeti çıktı. Ona hiçbir şekilde bir ihtiyacı kalmadı ve bu şekilde Zeyneb açıkta mahrum kaldı. O zaman biz onu seninle evlendirdik, yani senin çekimene rağmen nihayet onunla evlenmeni sana emrettik. Demek ki Peygamber insanlara karşı söylemekten bile kaçındığı bir fiilin açıktan açığa yapılmasına emir almış bulunuyordu.

Şüphe yok ki bu onun iman ve kesin inancını ortaya çıkaran büyük bir imtihandır. Fakat bu ne için böyle oluyordu? Ne idi? Bu evlendirmede ümmet için önemli bir hüküm hikmeti vardı. Şöyle ki Oğulluklarının, hanımlarından ilişkilerini kestikleri zaman, müminler üzerine bir darlık olmaması hikmeti için. Zira sünenin başında geçtiği üzere, siz oğulluk edinmekle yüce Allah onları gerçekten sizin oğullarınız edivermemiştir.

"Öz oğullarınızın hanımları ile evlenmeniz haram edildi." (Nisa, 4/23) buyruğuna uygun olarak, öz oğulların hanımları ile nikahlanmak haram edilmiştir, diye oğullukların hanımlarını da gerçekten onlar gibi saymak gerekmez.

Bir kimsenin oğul edindiği evlatlığının hanımını boşayıp iddeti çıktığı zaman, o adamın onunla evlenmesi şer'an caizdir, bunda hiçbir sakınca yoktur. İşte cahiliyet devrinde kökleşmiş olan bu adetin bu darlığın İslam'da kaldırılması için, ilâhî hikmet Efendimiz (s.a.v.) hazretlerinin bizzat kendisinde tatbikini gerektirmiş ve bu hikmet için o evlenme emredilmiştir. Allah'ın buyruğu yerine getirilmiştir. Onun için bu emirde yerine getirilmiş. Efendimiz (s.a.v.) hazretleri evlenmiş, Hazret-i Zeynep de Efendimiz (s.a.v.) hazretlerinin mübarek hanımlarından olmuştur. Bu şekilde bu evlenmenin meşru olduğu tabikatla gösterilmiştir.

¹²⁴ Bazı İslâm düşmanı mürted, Yahudi, Hıristiyan ve münafıkların Hazret-i Zeyneb (r.a.) ile Hazret-i Zeyd'in boşanmaları ve Allah'ın emriyle Efendimiz (s.a.v.) hazretlerinin Hazret-i Zeyneb ile evlenmesi hakkında hakaretvârî sözlerine inşallah "Ahzâb Süresinin Tefsirinde" gereğince cevâb verilecektir. Oraya bakınız.

¹²⁵ El-Ahzâb: 33/40

¹²⁶ El-Ahzâb: 33/4-5,

İsmail Hakkı Burselî, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/679-685.

girerler.

Câriye olan iki kız kardeşten biriyle vâtı edildiği zaman diğeri kendisine haram olur.

Çünkü ikisi (iki kız kardeşi bir nikâhta toplamak ve iki kız kardeş olan cariyeler ile vâtı etmenin) medarı birdir...

"Ancak geçen geçti..."

İstisnâ-i munkatî'dir.

Yani, geçen şeylerden daha önce olanlardan dolayı müâhaza edilmezsiniz.

"Ona Allah, gafurdur."

Câhiliyet döneminde bunu yapanları bağışlar.

Günahlarından tevbe eden, İslâm'da (Müslüman olarak) Rabbinin emirlerine itaat edenlere rahimdir.¹²⁷

Dördüncü cüz tamam oldu

Elhamdü lillah

¹²⁷ İsmail Hakkı Bursevi, Rûhu'l-Beyan Tefsiri, Fatih Yayınevi: 4/685-686.